

قىرغىزستان ئۇيغۇرلىرى «ئىتتىپاق»
جەمئىيىتىنىڭ ئاممىۋىي - سىياسىي گېزىتى

Общественно - политическая газета
Общественного объединения уйгуров
«Иттипак» Кыргызской Республики

ИТТИПАК

№ 9 (947), СЕНТЯБРЬ, 2026 г.
2026 - يىل، 9 - مىزان (947)

ئىتتىپاق
ЫНТЫМАК

Газета издается с марта 1994 года

**Кыргыз
Республикасынын
эгемендүүлүгүнүн 35
жылдыгы**

**قىرغىزستان
جۇمھۇرىيىتى
مۇستەقىللىغىنىڭ 35
يىللىغى**

Урматтуу мекендештер!
Сиздерди Кыргыз Республикасынын
Эгемендүүлүгүнүн 35 жылдык улуттук
улук майрамы менен чын жүрөктөн
куттуктайбыз!

1991 - жылдын 31 - августунда элибиз
эркиндиктин, эгемендүүлүктүн жана өз
алдынча өнүгүүнүн жолун тандап алган.
Бул 35 жылдын ичинде Кыргызстан чоң
жолду басып өтүп, мамлекеттүүлүгүн
бекемдеди жана келечекке ишеним менен
кадам таштоодо.

Кооз өлкөбүзгө чын дилден тынчтык,
туруктуулук жана гүлдөп-өнүгүү
каалайбыз! Ар бир үй-бүлөдө ынтымак,
кут, кубаныч жана бакубатчылык
өкүм сүрүп, сиздин эмгегиниз менен
умтулууларыңыз Мекенибиздин жаркын
келечеги үчүн бекем негиз болсун.
Кыргызстандын бардык жарандарына
чың ден соолук, ийгилик жана эртеңки
күнгө болгон бекем ишеним каалайбыз!

«Иттипак» гезитинин редакциясы

**Дорогие соотечественники! Поздравляем
вас с национальным праздником — 35 летием
независимости Кыргызской Республики**

31 августа 1991 года наш народ выбрал путь свободы,
суверенитета и самостоятельного развития. За эти
35 лет Кыргызстан прошел большой путь, укрепил
свою государственность и уверенно смотрит в
будущее.

От всей души желаем нашей прекрасной стране мира,
стабильности и процветания! Пусть в каждом доме
царят согласие, уют, радость и благополучие, а ваш
труд и стремления служат надежной основой для
светлого завтрашнего дня нашей Родины. Крепкого
здоровья, успехов и уверенности в завтрашнем дне
всем гражданам Кыргызстана!

Редакция газеты «Иттипак»

قەدىرلىك ۋەتەنداشلار!

سىزلەرنى قىرغىز ۋەتىنى (قىرغىزستان) مۇستەقىللىغىنىڭ 35 يىللىغى
— بۇ ئۇلۇق مىللىي بايرام بىلەن چىن قەلبىمىزدىن تەبرىكلەيمىز!

1991 - يىلى 31 - ئاۋگۇست كۈنى خەلقىمىز ئەركىنلىك، مۇستەقىللىق
ۋە ئۆز ئالدىنچە تەرەققىي قىلىش يولىنى تاللىغان ئېدى. بۇ 35
يىل ئىچىدە قىرغىزستان چوڭ يولنى بېسىپ ئۆتۈپ، دۆلەتچىلىگىنى
مۇستەھكەملىدى ۋە كەلگۈسىگە ئىشىنىش بىلەن قارىماقتا.

گۈزەل ۋەتەنىمىزگە چىن زۆرىگىمىزدىن تېنىچلىق، تۇراقلىق ۋە
گۈللىنىش تىلەيمىز! ھەر بىر ئۆيىدە ئىنسانىيەتلىك، ئامانلىق، خوشاللىق
ۋە بەخت - سائادەت ھۆكۈم سۈرسۇن. ئەمگىگىمىز ۋە ئىنتىلىشلىرىمىز
ۋەتەنىمىزنىڭ نۇرلۇق كەلگۈسى ئۈچۈن مۇستەھكەم ئاساس بولسۇن.
قىرغىزستاننىڭ بارلىق پۇخرالىرىغا ساغلاملىق، ئۇتۇقلار ۋە كەلگۈسىگە
بولغان مۇستەھكەم ئىشەنچە تىلەيمىز!

«ئىتتىپاق» گېزىتىنىڭ رېداكسىيەسى

**ВРЕМЯ ПЕРЕМЕН И БОЛЬШИХ ПОБЕД: ГЛАВНЫЕ СОБЫТИЯ
СЕНТЯБРЯ 2026 ГОДА В КЫРГЫЗСТАНЕ**

Сентябрь 2026 года выдался по-настоящему жарким, насыщенным историческими вехами, яркими эмоциями и масштабными международными событиями. Наша страна вновь оказалась в центре внимания всего мира, а ритм жизни каждого кыргызстанца зазвучал по-новому.

**ГЛОБАЛЬНЫЙ ДИАЛОГ В БИШКЕКЕ:
САММИТ ШОС И ТРИУМФ ДИПЛОМАТИИ**

Осень началась с события планетарного масштаба — столица Кыргызстана приняла саммит Шанхайской организации сотрудничества (ШОС). Бишкек на эти дни превратился в сердце евразийской политики, объединив лидеров десятков государств.

- Новые горизонты: Главы государств обсудили безопасность, торговлю и зеленое развитие. Для Кыргызстана это не просто статусная встреча, а мощный импульс для инфраструктурных проектов и укрепления позиций на международной арене.
- Голос Кыргызстана в ООН: Продолжением дипломатического марафона стало выступление Президента Садыра Жапарова на 81-й сессии Генеральной Ассамблеи ООН в Нью-Йорке. Предложение создать специальный фонд ООН для спасения жемчужины нашей природы — озера Иссык-Куль — нашло живой отклик далеко за пределами страны.

ДОРОГИ БЕЗ ГРАНИЦ: ИТОГИ ЛЕГАЛИЗАЦИИ АВТО

Сентябрь поставил точку в масштабном процессе легализации автомобилей с иностранными номерами. Тысячи автовладельцев получили заветные госномера с кодом «10», обретая уверенность на дорогах и правовое спокойствие. Это решение стало важным шагом навстречу порядку и безопасности на дорогах республики.

НОВЫЙ ШКОЛЬНЫЙ КАЛЕНДАРЬ И ДЫХАНИЕ ОСЕНИ

Главное изменение, затронувшее каждую кыргызскую семью в этом месяце — перенос начала учебного года на 15 сентября.

- *Время для тепла: Такое решение позволило продлить бархатный сезон и дало возможность детям и родителям насладиться последними теплыми днями. Школы распахнули свои двери в середине сентября, задав свежий и бодрый темп на весь предстоящий учебный год.*

СПОРТИВНЫЙ ПУЛЬС СЕНТЯБРЯ

Пока в Японии наши атлеты сражаются за медали на Азиатских играх, страна чествует своих героев на родине. Успехи кыргызстанских бойцов и команд на международной арене доказывают: наш характер коется в труде, а воля к победе не знает преград.

Сентябрь 2026 года показал, что Кыргызстан уверенно шагает вперед — сохраняя верность традициям, открывая миру свои объятия и создавая будущее своими руками.

Материал подготвила **ЗАЙТУНА РУЗИЕВА.**

Иттипак

Главный редактор: **Зумрат Рузиева** باش مۇھەررىر: **زۈمەرەت رۇزىيىۋا**

Зам. редактора: **مۇئاۋىن مۇھەررىرلەر:**
 Акбаржан Баудунов **ئەكبەرجان باۋۇدۇن**
 Абдурахим Хатизов **ئابدۇرەخمىم ھاتىزى**

Редколлегия: تەھرىر ھەيئىتى
 Музаппархан Курбанов مۇزەپپەر خان قۇربانوف
 Мухаммеджан Ясынов مۇھەممەتجان ياسىنوف

Дизайнер -
верстальщик:
Зумрат Рузиева

Набор текста: پکستنی نابور قىلغان:
 Зайтуна Рузиева ۋەتەنۈم ۋە سۆڭا

تەھرىر ھەيئىتى
مۇزەپپەرخان قۇربانوف
مۇھەممەتجان ياسىنوف

دزاینپری -
 وېرستالشیکی:
 زوموت، وۇسقا

پکستنی نابور قیلغان
هتۈنەم، قۇسقا

Материалы, опубликованные в газете, являющиеся собственностью редакции. Письма, рукописи не рецензируются и не возвращаются. Авторы опубликованных материалов несут ответственность за подбор и точность приведенных фактов. Редакция может публиковать статьи в порядке обсуждения, не разделяя точку зрения автора. Ответственность за содержание статей и рекламы редакция не несет.

گېزىتىمىز سەھىپىلىرىدىكى ماتېرىياللارنىڭ جاۋاپكەرلىكى
مۇئەللىپ ئۈستىدە.

Учредитель:
Общественное объединение
уйгуров «Иттипак»
Кыргызской Республики

سأهبي:
«تتياق» جه مييتي

**Свидетельство
о перерегистрации 682,
серия ГРП, номер 000833
Министерство юстиции КР**

Отпечатано в типографии
ОсОО “Принт Мастер”
Заказ №1094 тираж 3300

г. Бишкек, АНК,
Дом Дружбы,
ул. Пушкина, 78
инд. :720040
Тел.: 62-04-50
66-40-04

В СЕРДЦЕ КОЧЕВОЙ ЦИВИЛИЗАЦИИ: НАСЛЕДИЕ, ТВОРЧЕСТВО И ДРУЖБА НА ИССЫК-КУЛЕ

ИСТОКИ ВСЕМИРНЫХ ИГР КОЧЕВНИКОВ ВОСХОДЯТ К ЭПОСУ «МАНАС» — ОДНОМУ ИЗ ВЕЛИЧАЙШИХ ГЕРОИЧЕСКИХ ПРОИЗВЕДЕНИЙ МИРА. В эпизоде Кокотайдын ашы описано событие, где народы собирались для состязаний, скачек, борьбы и дипломатии — ранний прообраз Игр как пространства объединения через спорт и ритуал. Манас — это не только эпос о подвиге, но и о культуре, которая передаётся через движение, знание и силу традиции. Именно из этой идеи родились Игры — как современное пространство, где древний дух встречается с настоящим. Сентябрь выбран не случайно: в кочевой культуре это время окончания переколёвки. Новый сезон начинался с той — праздника с обрядами, играми и встречами. Так Игры продолжают цикл: завершение пути — это повод для единства.

ДЫХАНИЕ ВЕКОВ НА АРЕНЕ СОВРЕМЕННОСТИ: КАК ПРОШЛИ VI ВСЕМИРНЫЕ ИГРЫ КОЧЕВНИКОВ 2026 ГОДА

С 31 августа по 6 сентября 2026 года земля Кыргызстана вновь стала эпицентром притяжения для всего мира. VI Всемирные игры кочевников, вернувшиеся на свою историческую родину, объединили под знаменем мира и традиций тысячи спортсменов и гостей из десятков стран.

Это масштабное событие давно вышло за рамки обычных спортивных состязаний. Сегодня Игры кочевников — это живой мост между прошлым и будущим, глобальный проект по сохранению уникального культурного кода кочевых цивилизаций.

ПРАЗДНИК, ОБЪЕДИНИВШИЙ КОНТИНЕНТЫ

Грандиозная церемония открытия, прогремевшая 31 августа в столице Кыргызстана — Бишкеке, поразила зрителей и гостей масштабом режиссуры и глубиной национальной символики. Современные световые шоу сплелись с архаичными мотивами, звуками кымбыза, казана и громогласного эха тысячелетних легенд.

После столичного старта основные баталии развернулись на живописном побережье жемчужины Тянь-Шаня — озера Иссык-Куль. Именно здесь, у подножья величественных гор, развернулся масштабный этногородок из сотен белоснежных юрт, пахнущий дымом костров, национальным убранством и степным ветром.

СИЛА, ЛОВКОСТЬ И ИНТЕЛЛЕКТ

Спортивная программа Игр включила в себя десятки уникальных дисциплин, не имеющих аналогов в мировом спорте:

- Кок-бору: Захватывающая и бескомпромиссная командная игра наездников, ставшая кульминацией спортивных дней.
- Этноборьба и конные скачки: Дисциплины, проверяющие абсолютную выносливость человека и коня.
- Традиционная стрельба из лука: Соревнования лучников со всего мира на точность и концентрацию.
- Интеллектуальная игра Тогуз коргоол: Битва умов, заставляющая участников просчитывать ходы на много шагов вперед.

НАСЛЕДИЕ, КОТОРОЕ ОСТАНЕТСЯ В ВЕКАХ

VI Всемирные игры кочевников вновь доказали: интерес к истокам, подлинности и корневой культуре в эпоху глобализации только растет. Кыргызстан подарил миру незабываемый праздник единства, напомнив каждому из нас о важности сохранения истории предков.

Огонь Игр погас на берегу Иссык-Куля 6 сентября, но эхо этого грандиозного события еще долго будет звучать в сердцах участников и зрителей, с нетерпением ждущих следующей встречи.

Ассамблея народа Кыргызстана активно участвовала в Международных играх кочевников, которые представляли собой важное культурное мероприятие, объединяющее различные кочевые народы и этнические общины из разных стран. На 6-х Международных играх кочевников Ассамблея выступала как одна из ключевых организаций, способствующих сохранению традиций, культуре и взаимопониманию между этническими группами Кыргызстана.

Что касается уйгурской диаспоры, которая является одной из значительных национальных общин в Кыргызстане, её участие в играх также было заметным. Уйгуры приняли активное участие в национальных и культурных конкурсах, продемонстрировав традиционные виды спорта, музыку, танцы и ремесла. Благодаря этому уйгурская культура получила возможность представить свои обычаи и традиции широкой аудитории, способствуя укреплению межнациональной дружбы и культурного обмена.

В СЕРДЦЕ КОЧЕВОЙ ЦИВИЛИЗАЦИИ: НАСЛЕДИЕ, ТВОРЧЕСТВО И ДРУЖБА НА ИССЫК-КУЛЕ

БОЛЬШЕ ЧЕМ СПОРТ

Всемирные игры кочевников — это в первую очередь диалог культур. В дни проведения Игр Иссык-Куль превратился в огромную площадку для этнофестивалей, выставок ремесленников, показов традиционной моды и дегустации блюд кочевой кухни. «Здесь стираются границы. Глядя на то, как мастера из разных уголков планеты делятся секретами ремесла, а спортсмены уважают соперников на поле, понимаешь истинный дух кочевников — это гармония с природой и открытость миру», — делятся впечатлениями зарубежные туристы.

ВОЛШЕБСТВО, ОЖИВШЕЕ В КАЖДОЙ ДЕТАЛИ

За этой сказочной красотой, за каждым восторженным вздохом гостей стоял огромный труд и искренняя любовь к своему делу. Председатель Общества уйгуров «Иттипак» Аскар Касымов, заместитель председателя Асад Тилибаев, Генеральный жигитбеши Сыдыкжан Юсупходжиев, жигитбеши с. Лебединовка Абдували Набиев, талантливый дизайнер Мадина Алиева и Зайтуна Рузиева вложили всю душу в оформление юрты. Благодаря их творческому подходу и неиссякаемой энергии на джайлоо появилась — юрта в уйгурском стиле, переступая порог которой каждый замирал от восторга. Уют уйгурской юрты украсили картины нашего соотечественника Сабиджана Камаловича Бабаджанова — выдающегося кыргызского художника, графика и дизайнера, заслуженного деятеля культуры Кыргызской Республики также наши книги, журналы наша газета.

Выражаем искреннюю и глубокую благодарность всем нашим соотечественникам, которые поделились своими драгоценными семейными реликвиями и древними изделиями! Всё, что было представлено на празднике, мы собрали буквально всем миром, и каждая вещь хранит частичку тепла вашей души. Особую благодарность выражаем магазину «Адрас» за помощь и участие!»

И в этой удивительной атмосфере пять дней в Кырчыне пролетели как одно мгновение, оставив шлейф из искренних улыбок, звонкого смеха и музыки, которая заставляла сердце биться чаще. А как звучал этот праздник! Под синим небом джайлоо ли-

лись душевные уйгурские песни в исполнении Алымжана Розиева, народный артист Кыргызской Республики Султана Каримова и Инамжана Ушурова касаясь самых потаенных струн души. И разве можно забыть этот восторг, когда на импровизированную сцену вышел гость из села Кен-Булуна Шерзат Имамов и виртуозно станцевал с самоваром на голове. От такого мастерства у всех захватывало дух!

Аромат, манивший к юрте изда- лека, принадлежал мастеру своего дела — повару Нихмату Хасанову. Целых четыре дня он колдовал над казаном, угощая абсолютно каж- дого щедрым, невероятно вкусным и ароматным уйгурским пловом и другими блюдами нашей кухни.

И, конечно, какая же сказка без гра- ции и красоты? Неутомимые кра- савицы из танцевального ансам- бля «Санам» кружились в танце все эти дни, озаряя Кырчын своим сиянием. Гостей было невероятно много — особенно зарубежных, и каждый из них увозил с собой ча- стичку тепла, гостеприимства и богатства нашей культуры. Этот праздник надолго останется в памяти как символ дружбы, ува- жения и безграничной щедрости души!

ГОЛОС ТРАДИЦИЙ, ЗВУЧАЩИЙ НА ВЕСЬ МИР

Столь грандиозное событие и наше го- степриимство привлекло огромное вни- мание средств массовой информации. Представители уйгурской диаспоры с радостью дали интервью съемочным группам и журналистам телеканала «Азербайджанское телевидение (AzTV)», национального вещателя УТРК, а так- же прессе из Казахстана, Узбекистана, Якутии и творческой группе из универ- ситета АУЦА, гости из Венгрии и другим. Благодаря этим репортажам о нашей богатой культуре и незабываемой ат- мосфере праздника смогли насладиться зрители во многих уголках планеты.

Таким образом, участие Ассамблеи на- рода Кыргызстана и особенно уйгурской диаспоры в 6-х Международных Играх ко- чевников подчеркнуло многонациональ- ность страны и важность сохранения культурного наследия всех её народов.

ЗУМРАТ ХАКИМ

ПЕРВАЯ ГОДОВЩИНА УХОДА ИЗ ЖИЗНИ ПАРХАТА МУХАММЕТА (ЙОРУНКАША)

Во Всемирном уйгурском конгрессе в Мюнхене прошла памятная встреча, посвященная первой годовщине ухода из жизни Пархата Мухаммета (Йорункаша) — человека удивительной судьбы, чье имя навсегда вписано в историю уйгурского движения.

Родившийся в 1964 году, Пархат Мухаммет посвятил всю свою жизнь служению народу, просвещению и защите прав соотечественников. Окончив в 1985 году факультет языков Синьцзян-

молодежного конгресса и Национального конгресса Восточного Туркестана, он стоял у истоков ключевых институтов движения. За годы активной деятельности Пархат Мухаммет занимал посты вице-президента ВУК, директора Информационного центра, руководителя комитета пропаганды и главного редактора телеканала WUC TV. Его перу и организаторскому таланту обязаны своим появлением многие независимые издания и медиапроекты. Коллеги и друзья знали его не только как принципиального журналиста и дальновидного лидера, но и как мудрого наставника, обладавшего редким даром объединять людей.

Эта теплая встреча собрала вместе членов уйгурской общины, родных и близких, чтобы почтить светлую память о нем и его бесценном наследии. Во время мероприятия состоялась презентация книги, рассказывающей о жизни Пархата Мухаммета, а затем был показан документальный фильм, повествующий о его жизненном пути и огромном вкладе в уйгурское движение.

Кроме того, соотечественники собрались у его могилы, чтобы вознести молитвы в память о человеке, чей голос звучал во имя справедливости до самого последнего дыхания.

Церемония поминаения и молитвы транслировались в прямом эфире телеканала DUQ TV. Жизнь Пархата Мухаммета была ярким факелом, освещающим путь к свободе и достоинству. И хотя годы идут, свет его добрых дел, глубина его мыслей и тепло его открытого сердца никогда не погаснут в памяти народа — они продолжают жить в каждом его труде, в каждой строчке и в сердцах всех, кому он был дорог.

Пәрһат Мухәммәтнің (Йорунқаш) вапәт болғанлығының бир жыллығы

Дуния Уйғур Курултейинин Мюнхендики баш штабда уйғур һәрикитинин тарихыға исми мәңгү йезилған ғәйрәтлик қисмәт игиси — Пәрһат Мухәммәтнің (Йорунқаш) вапәт болғанлығының бир жыллығыға беғишланған яд етиш учришиши болуп өтти.

1964-жили туғулған Пәрһат Мухәммәт пүтүн һаятини хәлиқнің хизмитини қилишқа, маарипқа вә кериндашлиринин һоқуқлирини қоғдашқа беғишлиди. 1985-жили

Шинжан университетинин тиллар факультетини пүтирип, Шинжан хәлиқ радиосинин журналисти, муһәррири вә репортери сүпитидә

қабилыйәти билән нурғун муһтәқил нәширийәт вә медиа лайиһәлиринин дунияға келишигә сәвәпчи болди. Кәсипдашлири вә достлири уни принципиал журналист вә көзқариши кәң лидери сүпитидила әмәс, бәлки кишиләрни бирләштүридиған надир хусусийәт егә дана устаз сүпитидила тонатти.

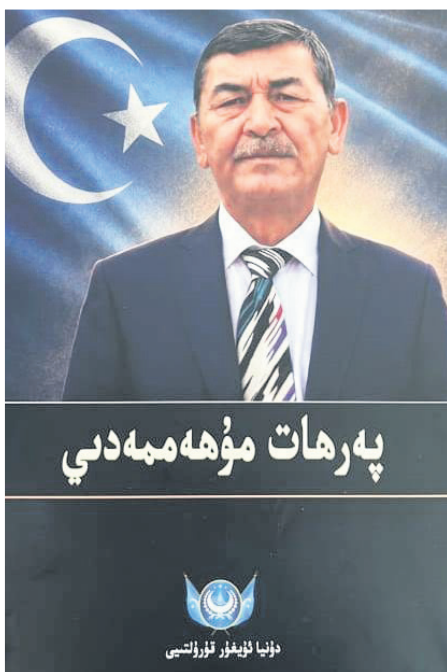
Бу учришишта, уйғур жамаәтчилиги вәкиллирини, тукқанлирини вә достлирини униң нурлуқ хатириси вә баһасиз мирасини һөрмәт билән яд етиш үчүн бир йәргә жәм қилди. Тәдбир жәриянида Пәрһат Мухәммәтнің һаяти һәққидә сөзләйдиған китап тонуштурулуп, андин униң һаят йоли вә уйғур давасиға қошқан чоң төһписи баян қилинған һөжжәтлик фильм көрситилди.

Буниндин ташқари, кериндашлар әдаләт намыға ахирқи нәпәсигичә авазини янриған инсанниң хатирисигә дуа қилиш үчүн униң мазар бешиға жәм болди.

Яд етиш мәрасими вә дуалар DUQ TV телеканалы тәрипидин бивақта эфирда көрситилди.

Пәрһат Мухәммәтнің һаяти әркинлик вә муһтәқиллик йолини нурландуридиған равшән чирақ болди. Жиллар өтсиму, униң яхши ишлиринин нури, ой-пикирлиринин чоңқурлығы вә очуқ жүригинин иссиқлығы хәлиқ ядида һәргиз өчмәйду — улар униң һәрбир әмгигидә, һәрбир сөзидә вә өзи қәдирлик болған һәр бир инсанниң қәлбидә яшашни давам қилиду.

Материал страницы
подготовила Зумрат Хаким

ского университета, он начинал свой профессиональный путь как талантливый журналист, редактор и репортер Синьцзянского народного радио, опубликовав на родине более двухсот статей, рассказов и литературных произведений.

Будучи одним из сооснователей Всемирного уйгурского конгресса, а также Всемирного уйгурского

ТҮРКИЯ ВӘ ҚАЗАҚСТАНДА ЯШЛАР, АЯЛЛАР ВӘ ӘДӘБИЯТҚА АИТ ПААЛИЙӘТЛӘР ӨТКҮЗҮЛДИ

12 – 16-сентябрь күнлири арилигида Стамбул, Әнқарә вә Алмудида уйғур яшлириниң рәһбәрлик қабиллийити, уйғур аяллириниң жәмийәттики роли һәм уйғур тили вә әдәбиятини қогдашқа аит үч хил паалийәт өткүзүлди.

Уйғур Академийәсиниң тәшкиллийишдә 16-сентябрь Әнқарәдә башиланған «Уйғур яшлириниң рәһбәрлик қабиллийитини күчәйтиши тәрбийәләш курси»ға Түркийә вә Европа дөләтлиридин кәлгән 23 уйғур яш һәм Америка, Европа вә Түркийәдин кәлгән 12 тәтқиқатчи вә тәшкилат рәһбири қатнашти.

Дуния Уйғур Қурултийи Аяллар Комитетиниң иккинчи қетимлиқ «Хәлиқара аяллар учришиши» 12 – 13-сентябрь Стамбулда өткүзүлди. 50дин артуқ аял вә бир қисим яш паалийәтчи қатнашқан жигинда, уйғур аяллириниң уйғур давасидики роли, диаспорада ана тилни сақлаш, роһий сағламлиқ, жәмийәтләр дуч келиватқан қийинчилиқлар һәм яшларниң кимлик вә кәлгүси мәсилилири музакирә қилинди. Жигин ахирида «Уйғур аяллириниң Стамбул хитабнамиси» елан қилинди.

Шу күни Қазақистанниң Алмута шәһиридә Хәлқара қәләмкәшләр уйғур мәркизиниң жиллиқ жигини өткүзүлди. 20 дәк әза қатнашқан жигин шаир Абдугәпур Қутлукниң 90 яшқа киргәнлигини тәбрикләш билән башиланди. Жигинда уйғур қәләмкәшләр мәркизиниң паалийәтлирини жәндүруш, яш язғучиларни сәпкә қошуш, әвлатлар оттурисидики бошлуқни толдүруш һәмдә яшларни уйғур тилида йезиш вә ижад қилишқа ригбәтләндүрүш мәсилилири музакирә қилинди.

Шөһрәт ҺОШУР. www.rfa.org

Ташкәнттә Йүсүп Хас Һажип ядикарлиғи ечилди

22-сентябрь күни Ташкәнттә түркий хәлиқләрниң улук әдиби, мутәпәккүр алим вә дөләт әрбаби Йүсүп Хас Һажипниң хатирисигә беғишланған муһим мәдәний вақиә йүз бәрди. Шәһәрниң мәркәзлик жайлириниң биридә улук алим вә шаирниң бюсти тәнтәнилик рәвиштә ечилип, униң бай мәнивий мирасиға болған һөрмәт йәнә бир кетим ипадиләнди.

Йүсүп Хас Һажип XI әсирдә яшиған улук түркий мутәпәккүр болуп, униң исми түркий хәлиқләрниң әдәбияти вә мәдәнийәт тарихида чоң орун тутиду. У әң авал «Қутадғу билиг» дастаниниң муәллипи сүпитидә тонулған. Мәзкүр әсәр түркий тилдики әң муһим классикилик ядикарлиқларниң бири болуп, униңда адаләт, билим, әхлақ, әкил-парасәт вә дөләт башқуруш һәккидә чоңқур пикирләр баян қилинған.

Йүсүп Хас Һажипниң хатирисигә

орнитилған бюстниң Ташкәнттә тиклиниши шаирниң мирасиға болған һөрмәтниң бир ипадисидур. Мәзкүр ядикарлиқ шәһәрдики «Корзинка МВД» әтрапидики мәйданда, йәни Түркмән базириниң орнида кәд кәтәрди. Бу йәрдә бюст билән биллә Йүсүп Хас Һажипниң һаяти вә ижадий мирасиға беғишланған мирасғаһму орунлаштурулған.

Тәнтәнилик ечилиш мәрасимида улук мутәпәккүрниң инсанийәткә қалдурған мәнивий мираси, униң түркий тил вә әдәбият тарихидики орни һәқкидә әтраплиқ сөз болди. Йүсүп Хас Һажипниң әсәрлиридә кәтүрүлгән билим, адаләт,

инсанпәрвәрлик вә жәмийәт алдидики жавапкәрлик охшаш қиммәтләрниң бүгүнки күндиму әһмийитини йоқатмиғанлиғи алаһидә тәкитләнди.

«Қутадғу билиг» — пәқәт әдәбий әсәрлә әмәс, бәлки өз дәвриниң ижтимаий вә әхлақий қарашлирини әкс әтүргән муһим мәнбә. Йүсүп Хас Һажип билимни инсан һаятидики әң қиммәтлик байлиқларниң бири, дәп қарап, адәмниң камал те-пишида илим-пәнниң ро-лини жуқури баһалиған.

Бүгүн Ташкәнттә униң нами билән атилидиған кочиниң болушиму бу

улук әдипниң шәһәрниң мәдәний һаятидики орнини көрситиду. Йәни ядикарлиқниң ечилиши билән Йүсүп Хас Һажипниң нами вә мираси йәни әвлатқа йәнә бир кәдәм йеқинлашти.

Бу ядикарлиқ түркий хәлиқләрниң ортақ мәдәний мирасиға болған һөрмәтниң бәлгүси сүпитидә әһмийәтлик. Йүсүп Хас Һажипниң әсәрлиридә кәтирилгән билимгә инти-лиш, адаләтлик болуш, хәлиқкә хизмәт қилиш вә инсаний қәдир-қиммәтни жуқури тутуш охшаш идеялар бүгүнки әвлат үчүнму муһим мәнивий мәнбә болуп қалиду.

Ташкәнттә тикләнгән бу ядикарлиқниң йенида ечилған мирасғаһниңму келәчәктә әдипниң һаяти вә ижадий мирасиға қизикқан зиярәтчиләргә муһим мәдәний-мәрипәт нуктиси болидиғанлиғи шүбһисиз.

<https://uyghurpost.com/>

ВЕКОВОЙ ЮБИЛЕЙ СЕЛА ЧАТ-КЁЛЬ: СТО ЛЕТ ИСТОРИИ, ТРАДИЦИЙ И ДРУЖБЫ НАРОДОВ

Чуйская область отметила важное историческое событие — село Чат-Кёль, являющееся административным центром айылного аймака имени З. Кайназаровой в Сокулукском районе, торжественно отпраздновало свой вековой юбилей. Селу исполнилось 100 лет со дня основания. Праздничные мероприятия прошли в атмосфере всеобщего единения и тепла. Эпицентром торжества стал местный дом культуры, который в этот день с трудом вместил всех желающих разделить радость этого грандиозного события. *Перекресток культуры и вековая история* Особое место в истории Чат-Кёля занимает его многонациональный состав. На протяжении десятилетий здесь в мире, согласии и добром соседстве бок о бок проживают представители самых разных национальностей. Интересно, что самыми первыми поселенцами,

заложившими основы села сто лет назад, были украинцы. За прошедший век Чат-Кёль стал общим домом для многих народов, сохранивших свои традиции и создавших уникальную атмосферу взаимопонимания и сплоченности. *Официальная часть и почетные гости* Юбилей собрал множество гостей. Поздравить сельчан приехали представители районной и областной администраций, а также гости из столицы — члены Общества уйгуров «Иттипак» во главе с председателем Аскармом Касымовым. Это стало еще одним ярким подтверждением крепких уз дружбы и межнационального согласия в регионе.

Награждение старожилов: Главными виновниками торже-

ства стали уважаемые старожилы и ветераны села. За их многолетний труд, преданность родной земле и значительный вклад в развитие Чат-Кёля им были вручены заслуженные грамоты и памятные подарки. *Концертная программа:*

Праздник украсили выступления артистов и творческих коллективов, подаривших зрителям яркие музыкальные и хореографические номера,

отражающие культурное богатство живущих здесь народов. *Традиционное гостеприимство* Какое же масштабное торжество обходится без щедрого угощения? Кульминацией праздника стало общее угощение: всех гостей и жителей ждал ароматный, приготовленный по всем канонам праздничный плов. За большим праздничным столом звучали искренние поздравления, воспоминания о славном прошлом и пожелания процветания родному селу.

Столетний юбилей Чат-Кёля прошел в теплой и праздничной атмосфере, оставив у всех участников самые светлые впечатления и еще раз подтвердив, что главное богатство этого села — его дружные, трудолюбивые и гостеприимные люди

Соб.Корр.

بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى 63 - نۆۋەتلىك كىشىلىك ھوقۇق ئالىي كېڭىشىدا ئۇيغۇر مەسىلىسى ئوتتۇرىغا قويۇلغان

كۈچەيتىدىغانلىغىنى، بۇنىڭ بولۇپمۇ تىبەت ۋە ئاتالمىش «شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونى»دا تەسىرىنىڭ تېخىمۇ ئېغىر بولىدىغانلىغىنى ھازىرلا كۆرۈلۈۋاتقانلىغىنى ئوتتۇرىغا قويغان. فىنلاندىيە ۋەكىلى، ئاتالمىش «شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونى» تىبەت ۋە خۇگوكۇڭدا پۇقرالار ۋە سىياسىي ھوقۇقلارنىڭ چېكىنىۋاتقانلىغىدىن داۋاملىق ئەندىشە قىلىدىغانلىغىنى بىلدۈرگەن.

ئىرانلىق ۋەكىلى، خۇگوكۇڭدىكى پۇقرالارنىڭ ئەركىنلىك بوشلۇقىنىڭ چەكلىنىشى، تىبەتلەرگە قىلىنىۋاتقان مۇئامىلە ۋە ئۇيغۇرلارغا قارىتىلغان باستۇرۇشتىن ئەندىشە قىلىدىغانلىغىنى بىلدۈرۈپ، ئاتالمىش «مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرۈش قانۇنى»نىڭ تېخىمۇ ئېغىر ئاقىۋەتلەرنى ئېلىپ كېلىدىغانلىغىغا دىققەت قوزغىغان. ئېستونىيە ۋەكىلى، باياناتىدا ئۇيغۇرلار ۋە خىتاينىڭ ئاتالمىش مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرۈش قانۇنى ھەققىدىكى ئەندىشەلەرنى ئوتتۇرىغا قويۇپ، ياۋروپا ئىتتىپاقىنىڭ باياناتىغا قوشۇلدىغانلىقىنى ئېلان قىلىپ، خىتاينىڭ ئېغىر كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكى ھەققىدە شىمالىي ياۋروپا - بالتىق دۆلەتلىرىنىڭ ئورتاق باياناتىغا قوشۇلدىغانلىغىنى تەكىتلىگەن.

چېخىيە ۋەكىلىمۇ، خىتايدىكى كىشىلىك ھوقۇق مەسىلىلىرى ۋە خىتاينىڭ ئاتالمىش مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرۈش قانۇنى ھەققىدىكى ئەندىشەلەرنى ئوتتۇرىغا قويۇپ ئۆتكەن.

بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى كىشىلىك ھوقۇق كېڭىشىنىڭ بۇ قېتىمقى مۇنازىرىسىدە ئۇيغۇرلارنىڭ تىل، مەدەنىيەت، دىن ۋە پۇقرالىق - سىياسىي ھوقۇقلىرى، خىتاينىڭ ئاتالمىش «مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرۈش قانۇنى» ۋە بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىنىڭ 2022 - يىللىق دوكلاتى يەنە بىر قېتىم ئوتتۇرىغا قويۇلۇپ، ئۇيغۇر مەسىلىسىنى كۈنتەرتىپكە ئېلىپ كېلىنگەن بولۇپ، خىتاي ۋەكىلى بېشەملىك بىلەن، چېخىيە، ياۋروپا ئىتتىپاقى، شۋېتسىيە، گوللاندىيە، ياپونىيە ۋە ئەنگىلىيە قاتارلىق دۆلەتلەرنىڭ ئاتالمىش «شىنجاڭ»، تىبەت ۋە خۇگوكۇڭ ھەققىدىكى تەنقىدلىرىنى «بالغان ئۇچۇر»غا ئاساسلانغان دەپ چالۋا قىلغان ۋە ياپونىيەنىڭ ئىككىنچى دۇنيا ئۇرۇشى مەزگىلىدىكى مىلتازىم تارىخىنى ۋە غەرب دۆلەتلىرىنىڭ مۇستەملىكىچىلىك تارىخىنى كۆتۈرۈپ چىقىپ بېشەملىك بىلەن قىرغىنچىلىق جىنايىتىنى ئاقلاشقا ئۇرۇنغان.

ئۇيغۇر پوچتسىدىن
ھەبىبۇللا ئىزچى

ياپونىيە ۋەكىلى، خىتايدا كىشىلىك ھوقۇق پائالىيەتچىلىرى، زىيالىيلار ۋە باشقا شەخسلەرگە قارىتىلغان چەكلىمىلەرنىڭ بارغانسېرى كۈچىيىۋاتقانلىغىدىن ئەندىشە قىلىدىغانلىغىنى بىلدۈرۈپ، خۇگوكۇڭ، ئاتالمىش «شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونى» ۋە تىبەتنى ئۆز ئىچىگە ئالغان مۇستەملىكە زېمىن ۋە خىتايدا ئەركىنلىك، ئاساسىي كىشىلىك ھوقۇق ۋە قانۇن بىلەن ئىدارە قىلىشنىڭ كاپالەتكە ئېگە قىلىنىشى كېرەكلىكىنى تەكىتلىپ، خىتاينى ئاخبارات ئەركىنلىكى ۋە ئاشكارىلىقنى ئۆز ئىچىگە ئالغان «كونكرېت ۋە ئىجابىي ھەرىكەت» قوللىنىشقا چاقىرىغان. گوللاندىيە ۋەكىلى، خىتاينى بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىنىڭ ئۇنىۋېرسال قەرەللىك باھالاش مېخانىزىمى، بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى شەرتنامە ئورگانلىرى ۋە بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى

ھوقۇق كېڭىشى ئۆتكۈزۈلۈۋاتقان بولۇپ، بۇ قېتىمقى 63 - نۆۋەتلىك كېڭەشكە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىدىن قۇرۇلتاي رەئىسى تۇرغۇنجان ئالاۋۇدۇن، قۇرۇلتاينىڭ سابىق رەئىسى ۋە ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق - دېموكراتىيە مەركىزىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا، قۇرۇلتاي ئۇچۇر ئاخبارات مەركىزىنىڭ مۇدېرى ئىپتىخار ئابدۇرېشىت قاتارلىقلار قاتناشقان. دولقۇن ئەيسا، خىتاينىڭ شەرقىي تۈركىستاندا ئۇيغۇرلارغا قارىتا

كىشىلىك ھوقۇق ئالىي كومىسسارىلىغىنىڭ ئاتالمىش «شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونى» ھەققىدىكى دوكلاتىدا ئوتتۇرىغا قويۇلغان تەۋسىيەلەرنى ئەمەلىيلەشتۈرۈشكە چاقىرىپ، خىتاينىڭ ئاتالمىش «مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرۈش قانۇنى»نىڭ ھوقۇق ۋە ئەركىنلىكلەرنى تېخىمۇ چەكلەيدىغانلىغىدىن ئەندىشە قىلىدىغانلىغىنى بىلدۈرگەن. گېرمانىيە ۋەكىلى، خىتايدا پىكىر ئەركىنلىكى ۋە تېنچ يىغىلىش ئەركىنلىكىنىڭ داۋاملىق قاتتىق چەكلىنىۋاتقانلىغىنى بىلدۈرۈپ، ئاتالمىش «مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرۈش قانۇنى»نىڭ ئاللىقاچان مەۋجۇت بولغان مەدەنىيەت ۋە دىنىي ئەركىنلىككە قويۇلغان چەكلىمىلەرنى تېخىمۇ

يۈرگۈزۈۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىقى، ئۇيغۇرلارنىڭ كىشىلىك ھوقۇق ۋە زىيىتى، ئۇيغۇر مۇساپىرلىرىنىڭ خىتايدا قايتۇرۇلۇش خەۋپى قاتارلىق نۆۋەتتىكى ئەڭ يېڭى مەلۇماتلارنى ئوتتۇرىغا قويۇپ خەلقئارا جەمئىيەتنى خىتاينى جاۋاپكارلىققا تارتىشقا چاقىرىق قىلغان. مەزكۇر يىغىندا شۋېتسىيە ۋەكىلى، خىتاينىڭ ئاتالمىش «مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرۈش قانۇنى»نىڭ ئاقىۋىتىدىن ئەندىشە قىلىدىغانلىغىنى بىلدۈرۈپ، قانۇن ھازىرقى شەكىلدە ئىجرا قىلىنسا، ھەرقايسى مىللەتلەرنىڭ تىل، مەدەنىيەت ۋە دىنىي جەھەتتىكى مۇستەقىللىغىغا ئېغىر تەسىر كۆرسىتىدىغانلىغىنى، بولۇپمۇ ئۇيغۇرلار ۋە تىبەتلەرنىڭ كىيىملىكى، دىنىي، مەدەنىيىتىگە تەھدىت ئېلىپ كېلىدىغانلىغىنى ئوتتۇرىغا قويغان.

بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىنىڭ 63 - نۆۋەتلىك كىشىلىك ھوقۇق كېڭىشىنىڭ 22 - سېنتەبىردىكى 21 - ئومۇمىي يىغىن مۇنازىرىسىدە شۋېتسىيە، ياپونىيە، چېخىيە، ئېستونىيە، گوللاندىيە، گېرمانىيە، فىنلاندىيە ۋە ئىرانلىق قاتارلىق سەككىز دۆلەت، ياۋروپا ئىتتىپاقى ۋە بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى كىشىلىك ھوقۇق ئالىي كومىسسارىلىقى، خەلقئارا كىشىلىك ھوقۇق مۇلازىمەت تەشكىلاتى قاتارلىقلار ئۇيغۇرلارنى ئۆز ئىچىگە ئالغان خىتايدىكى كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكىنى ئوتتۇرىغا قويۇپ، خىتاينىڭ ئاتالمىش «مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرۈش قانۇنى»نىڭ ئۇيغۇرلارنىڭ تىل، مەدەنىيەت ۋە دىنىي ئەركىنلىكىگە كۆرسىتىدىغان تەسىرى، بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى كىشىلىك ھوقۇق ئالىي كومىسسارىلىغىنىڭ

2022 - يىللىق ئۇيغۇرلار ھەققىدىكى دوكلاتى ۋە شەرقىي تۈركىستاندىكى كىشىلىك ھوقۇق ۋەزىيىتىنى كۈنتەرتىپكە ئېلىپ كەلگەن. بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى كىشىلىك ھوقۇق ئالىي كومىسسارىلىغىنىڭ 2022 - يىلى 31 - ئاۋغۇست ئېلان قىلغان باھالاش دوكلاتىدا ئاتالمىش «شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونى»دا ئۇيغۇرلار ۋە باشقا مۇسۇلمان مىللەتلەرگە قارىتىلغان كەڭ كۆلەملىك خالىغانچە تۇتقۇن قىلىش ۋە باشقا ئېغىر كىشىلىك ھوقۇق دەپسەندىچىلىكلىرى خاتىرىلەنگەن بولۇپ، بۇ قىلمىشلارنىڭ «خەلقئارا جىنايەتلەرنى، بولۇپمۇ ئىنسانىيەتكە قارشى جىنايەتلەرنى شەكىللەندۈرۈشى مۇمكىن»لىكى ئوتتۇرىغا قويۇلغان. دوكلات خىتاينى خالىغانچە تۇتۇپ تۇرۇلغانلارنى قويۇپ بېرىش، يوقاپ كەتكەنلەرنىڭ ئورنىنى ئېنىقلاش، كەمسىتىش خاراكتېرلىك قانۇن - سىياسەتلەرنى بىكار قىلىش ۋە مۇستەقىل بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى مۇتەخەسسىسلىرىنىڭ رايونغا توسالغۇسىز كىرىشىگە يول قويۇشقا چاقىرىغان ئېدى.

بۇ قېتىمقى يىغىندا، ياۋروپا ئىتتىپاقى خىتايدىكى كىشىلىك ھوقۇق ۋەزىيىتى، جۈملىدىن تىبەت، شەرقىي تۈركىستان ۋە ئىچكى موڭغۇلىيەدىكى ۋەزىيەت، شۇنداقلا ئاتالمىش «مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرۈش قانۇنى» ھەققىدىكى ئەندىشىسىنى قايتا تەكىتلىپ، خىتايدىن كىشىلىك ھوقۇق پائالىيەتچىلىرىنى قويۇپ بېرىشنى، بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى كىشىلىك ھوقۇق ئالىي كومىسسارىلىقى بىلەن ئۈنۈملۈك ھەمكارلىشىشنى ۋە ئالىي كومىسسارىلىقنىڭ 2022 - يىلىدىكى باھالاش دوكلاتىدىكى تەۋسىيەلەرنى ئەمەلىيلەشتۈرۈشنى تەلەپ قىلغان. نۆۋەتتە شۋېتسىيەنىڭ جەنۇدە ئۆتكۈزۈلۈۋاتقان بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىنىڭ 63 - نۆۋەتلىك كىشىلىك

Қирғизстан жумһурийәтлик «Иттипақ» мәшриви

2026- жилиниң 30-сентябрь күни Бишкек шәһириниң «Ават» кафе-сида Қирғизстан уйғурлири «Иттипақ» жәмийитиниң уюштурушида Қирғизстан жумһурийәтлик «Иттипақ» мәшриви өткүзүлди. Нөвәттики мәшрәпкә Бишкек шәһири вә униң әтрапидики йезиларда яшайдиған уйғур жәмийитиниң жигит башлири башлиқ отуз оғул мәшрәп әһли вә Алмүтидин кәлгән мейманлар болуп 240 дин ошүк киши қатнашти.

Бу мәшрәпкә Бишкек шәһири Төкүлташ мәһәллисиниң жигит башлири Әхмәтжан Иминов вә Ильяр Зариповлар башлиқ отуз оғул мәшрәп әһли сәйитханилик қилди.

Мәшрәпниң пашшапбеги Абдувәли Нәбиев:

-Әссаламу әләйкум, отуз оғул мәшрәп әһли вә мейманлар, бизниң бүгүнки мәшривимиз Төкүлташ мәһәллиси уйғур жәмийитиниң хизмитини килип әләмдин өтүп кәткән жигитбешилириға бәғишлиниду. Мәшрәп башлаштин бурун мәрһумларға атап Хәтмә Куръан оқуп қояйли.

Төкүлташ мәһәллисиниң һөрмәтлик ақсақали Абдукерим һажи Самахун Куръан тилавәт килип, дуалар оқулғандин кейин, Төкүлташ мәһәллисиниң тарихи тоғрисида тәйярланған слайд-шоу көрситилди.

Һәммигә мәлүм, 1954- жилидин башлап Совет-Хитай келишими бойичә Уйғурстандин рус, татар, қазақ, қирғиз, өзбәк вә башқа милләтләр қатаридә уйғурларму Оттура Азия жумһурийәтлиригә көчүп кәлгән. 1955- жили 20 дин ошүк уйғур аилиси Қирғизстанниң Фрунзе (һазирки Бишкек) шәһириниң йенидики «Сталин» наמידики колхозға орунлашти. Дәсләп көчүп кәлгәнләр: Мәттайир ака Хасанов, Әхмәт Кебир, Арупжан ака Акумов, Әхмәт Сәйиди, Ғожи Қасим, Қадирахун уста Ғаппаров, Иминахун ака Курбанов, Абдурешит ака Салимов, Барат ака Ходайбердиев, Мира ака Хамраев, Авакри ака Пәрманов, Мәхсутахун ака Шаалимов, Әспәр ака Курбанов, Ибраим ака Якупов, Кевиржан ака Курбанов, Аблимит ака Салимов, Аблиз ака Салимов, Мүһәммәт Пахирдинов, Шаәзим Шаалимов вә башқилар. Шу вақиттики «Сталин» колхозиниң башлиғи Муратов (татар киши) уйғурларни колхозға қобул килип, уларни иш билән тәминләпла қалмастин, һәр бир аилигә 25 соткә йәр вә һөкүмәт тәрәптин 20000 рублидин сода /қәриз/ пули бериду. 1956- жили уйғурлар күндүзи колхозниң һәр хил ишлирида ишләп, иштин кейин яки дәм алған күнлири кесәк қуяп, күзгичә өзлиригә лайиқ өйләрни турғузуп алиду. 1957- жили колхоз башқармиси һәр бир аилигә уларниң жан саниға қарап бир яки икки гектар кизилчә терилгән етизларни бөлүп

Аблимит Салимов

Шәмшидин ака Заидов

Нугманбек ака Полатбеков

Әхмәтжан Қасимов

Қәхриман Ушуров

Махмутжан Кебиров

Салим ака Иминов

Аблимит ака Акбаров

Мүһәммәд Исмаилов

Зиявидун ака Азратов

Мүһәммәджан Мухиддинов

Мирзаким һажи Абдулов

Әхмәтжан Иминов

Ильяр Зарипов

Тиливалди һажи Иминов

Мәттайир ака Хасанов

Ғаитов Нурмухәммәд

Арупжан Зарипов

болиди. 2020- жили Махмутжан вапат болғандин кейин Ильяр Зарипов бүгүнки күнгичә жигитбешилиқ вәзиписини өтәп кәлмәктә.

Жуқуриқи Төкүлташ мәһәллисигә Сәлим ака Иминов, Аблимит ака Акбаров, Һекимахун ака Ярмухамедов, Мәһәммәт ака Исмаилов, Зиявидун ака Азратов, Мүһәммәтжан Мухиддинов, 1985-2020 жылларда Мирзәким Абдулов жамаәтниң хизмитини қилди. 2020- жили Мирзәким Абдулов вапат болғандин кейин бүгүнки күнгичә Әхмәтжан Иминов жигитбешилиқ лавазимини атқуруп кәлмәктә. Шуни алаһидә ейтиш керәкки жигитбешилиридин башқа Тиливалди Иминов вә шуниңға охшаш жамаәтниң хизмитини қилған ақсақалларму бар.

Уйғурлар Төкүлташ мәһәллисигә орунлашқандин кейин турмушини кичиккинә хатиржәм қилип, ижтимаий вә мәдәний ишлириға көңүл бөлүшкә башлиди. Төкүлташ вә Лебединовка мәһәллиләр бирликтә сәнъәтчиләр группилирини қуруп чикти. Улар уйғурларниң той-төкүнлирини қизитип, көңүллирини көтүрүп, ғәм-қайғулиридин бир аз нери қилди.

Чоңлар өз билими вә қаблийитигә яриша ишларда, мәсилән: муәллим, дохтур, һәмширә, проводник, завод-фабрикаларда, сода вә башқа саһаларда ишлиди. Балилар мәктәпләргә кирип оқушқа башлиди, кейин улардин ажайип талантлик кәсип егилири йетишип чикти.

(Давами 9,10,11 - бәтләрдә)

бериду. Уйғурлар өзлиригә берилгән кизилчини сугуриш вә явайи чөпләрни оташ ишлирини жан дили билән ишләп, күздә яхши һосулларни алиду. Колхоз йетәкчилири уйғурларниң әмгәкчан, жасарәтлик вә пәм-парасәтлик хәлиқ экәнлигини көрүп, уларға һәр жәһәттин ярдәм қилиду.

Бу жылларда башқа жайлардин уйғурлар көчүп келип, өйләрни турғузуп Дүшәнбә, Октябрь, Заречный, Менделеев, Литовский, Армейский вә Төкүлташ кочилирини бәрпа қилип, Төкүлташни коча - ериқлирида сулар шакирап екип турдиған гөзәл, ават мәһәллигә айландуриду. Төкүлташ мәһәллисиниң нами Қирғизстандила әмәс, бәлки Оттура Азиядики республикаларғиму мәлүм болиду. Шуниң билән, башқа жайларда

истиқамәт қилип жүргән уйғурларму Төкүлташ мәһәллисигә көчүп келип, бу кутлук макан техиму аватлишиду. Уйғурларниң көпләп көчүп келиши билән Төкүлташ мәһәллиси чоңийип, төмүр йолиниң үсти - жуқуриқи Төкүлташ, төмүр йолиниң асти - төвәнки Төкүлташ дәп атилиду.

Жамаәт яшиған йәрдә той-төкүн, өлүм - житим болиду. Жамаәтни башқуруш үчүн уйғурлар өзлиригә жигитбеши сайлайду. Төвәнки Төкүлташ мәһәллисигә Аблимит ака (ақ чач) Салимов жигитбеши болуп, өмүриниң ахиригичә жамаәтниң хизмитини қилиду. Аблимит ака вапат болғандин кейин Шәмшидин ака Заидов, Нугманбек ака Полатбеков, Әхмәтжан Қасимов, Қәхриман Ушуров, Махмутжан Кебировлар жигитбеши

Қирғизстан жумһурийәтлик «Иттипак» мәшириви

1963- жили Фрунзе шәһиридики Жумһурийәтлик ижаткарлар өйидә Қирғизстан уйғурлириниң бәдий һәвәскалар өмиги тәшкил қилинди. Мәзкүр һәвәскалар өмигиниң тәркивидә: Мәттайир ака Хасанов, Турсун Тейип, Рәхмәтжан Юсупов, Аминә Қадир, Жәннәтхан Тохтахунова, Айтурған Хасанова, Юсупжан Қасимов, Абдурешит Надиров, Пәрһат Аширов, Низамидин Ибдиминов, Тулунай Айсаровә, Әркин Һезимов, Ясинжан Бақиев вә башқилар болди. Әркин Садыков бу сәнъәт өмигигә кейин қошулди. Бу өмәкни дәсләп Давут Турәхмәтов кейин Қейим Сабирһажиевлар башқурди. Өмәк тәркивидики сазәндә вә нахшичилар уйғур миллий чалғу саз-эсваплирини челиш билән биллә уйғур вә Оттура Азия хәлиқлириниң нахшилирини вайиға йәткүзүп ижра қилатти. Бу сәнъәт өмиги Қирғизстан, Қазақстан вә Өзбәкстанларниң көплигән шәһәрлиригә берип, концертлар қоюп көпчилик тамашибинларниң алқишиға сазавәр болди. Бу сәнъәт өмигиниң эзалиридин Мәттайир ака Хасановни алаһидә тилға елишқа әрзийду. Мәттайир ака Хасанов маһир тәмбирчи вә уйғур 12 муқамни толук ижра қилайдиған тәвәрүк инсан-дур. Мәттайир ака Хасанов өмүриниң ахиригичә Қирғизстан уйғурлириниң бәдий һәвәскалар өмигигә қатнишип, көп шагиртларни тәрбийәлигән устәздур. Абдурешит Надиров талантлик нахшичи вә дутарчи, 1950-1954- жылларда Шәңхәй сәнъәт институтидә оқуған, кейин уйғур театрида ишлигән. У уйғур хәлиқ нахшилири билән 12 муқамни маһирлик билән орунлатти. Пәрһат Аширов талантлик сазәндә, Үрүмчидә ечилған сәнъәт техникумидә оқуған, уйғур хәлиқ нахша вә муқамларни маһирлик билән ижра қилғучи, «Интисар» музыкалик ансамблиниң бәдий рәһбири болған. У яш талантларни уйғур хәлиқ миллий чалғу эсваплирини челишни үгәткән.

Биз бүгүн Төкүлташ мәһәллисидә яшиған сәнъәткалар тоғрисида сөз қилдук. Уларниң көпчилиги аләмдин өтүп кәтти. Уларниң ичидә Тулунай Айсарова Алмута шәһиридики Қазақстан уйғур театрида узун жыллар артист болуп ишлигән, һазир дәм елишта. Нахшичи - сазәндиһәрдин Әркин Садыков бүгүнки күнгичә «Интисар» музыкалик ансамблини башқуруп кәлмәктә.

Һаят бир қилипта өтмәйдикән. Төкүлташ таза гүлләп, аватлашқанда 70-80- жылларда Төвәнки Төкүлташ, жуқуриқи Төкүлташниң бир қисми һөкүмәт тәрипиниң чекилип, йеңи беналар чүшүп, мәһәллә беналишип кәтти. Бир қисим уйғурлар Восток 6, Асанбай қатарлик кичик районларға, Көк-яр, Ала-Тоо, Лебединовка, Ново-Покровка йезилиригә көчүп кәтти. Төвәнки вә Жуқуриқи Төкүлташ мәһәллисидә қалған уйғурлар өз тирикчилигини давамлаштурди.

90 - жылларда жуқуриқи Төкүлташ мәһәллисидә көпчиликниң вә тижарәтчи яшларниң ярдими билән «Ақ мечит» бенаси қурулуп, мусулманлар намаз оқушқа башлиди. Бу мечитка Исмәтулла ака Исмәтуллаев, Әбәйдулла ака Абдуллаев, Нурнижат қари Турдиев, Ғилажидин һажим Иминовлар имам болди.

Шу йилларда Төвәнки Төкүлташ мәһәллисигиму мечит селинип, уиңға Нурмуһәммәт ака Гаитов, Мәтһияз ака Авазов, Ибраһим ака Қасимлар имам болди.

Уйғурлар йеңи көчүп кәлгән жылларда Төвәнки Төкүлташ мәһәллисидә Фрунзе шәһәрлик №53 рус мәктиви ечилған еди. Уйғурниң оғул вә кизлири әнә шу №53 рус мәктивидә оқушқа башлиди. Жиллар өтүп мәктәптә билим алған уйғур пәрзәнтлири Алий оқуш орунлиригә чүшүп, институтларни тамамлап, муәллим, доктор, инженер

вә башқа кәсипләрни егәлләп ишләшкә башлиди. №53- мәктәптә вә яки башқа мәктәпләрдә оқуп, кейин №53 мәктәптә ишлигән муәллимләр: Гүльбостан Ибдиминова (мәктәпниң илми мудери, рус тили вә әдәбияти йәнә уйғур тили вә әдәбиятини оқутқан), Маһирә Ғәнибаева (уйғур тили вә әдәбияти муәллими), Ибадат Саитова(математика муәллими, қошумчә уйғур тили вә әдәбиятини оқутқан), Гүльнара Закирова (рус тили вә әдәбияти муәллими), Гүльбахар Зайтова (география муәллими), Халимә Ибдиминова (рус тили вә әдәбияти муәллими), Ширингуль Сатыбалдиева (рус тили вә әдәбияти муәллими), Гүльназ Халилова (география муәллими), Хәйриниса Якубжанова (Бурун Төкүлташта яшиған, һазир №38-мәктәптә математика муәллими), Маликә Гундижипова билән Шаһидә Халиловалар (бурун Төкүлташта яшиған, һазир Бишкек шәһиридики малийә вә ихтисат техникумидә ишләйду).

Шаир вә журналист Музәппәрхан Қурбан 1955-1965- жилири №53- мәктәптә оқуған. Қирғизстан Дөләт университетиниң журналистика факультетини иштин сирт оқуп тамамлиған. 1988-1992 - жылларда Амутида чиқидиған «Коммунизм туғи»(һазирқи «Уйғур авазии») вә «Йеңи һаят» гезитлириниң Қирғизстандики мухбири болуп ишлиди. 1981- жили 27- мартта Фрунзе шәһири Свердлов районлуқ партия комитетиниң тәстиклиши билән қанунлуқ һалда мәдәний ақартиш «Сада» секциясини қураған. 1988- жили 13- апрелда Қирғизстанда тунжи кетим Қирғизстан Дөләт телерадио комитетиниң тәркивидә уйғурчә телекөрситиш бөлүмини ачқан. Мәзкүр бөлүмдә дәсләп Ярмуһәммәт Насыров, кейин 1993-2007- жылларда «Ин-

тисар» нами билән Мәхпирәт Муллахунова ишлиди.

Музәппәрхан Қурбан өз әтрапиға уйғур зиялийлири вә яшларни топлап, көпчилик жамаәтниң қоллап-қуввәтлиши билән 1989- жили 17- декабрда Қирғизстан уйғурлириниң «Иттипак» жәмийитини қурған. 1994- жили «Иттипак»

қирғиз вә уйғур тилирида нәшир қилинди.

1993 - жили 26 - мартта Қирғизстанда тунжа кетим уйғур тилида «Тәһриғәт садалари» 15 минутлуқ радиоаңлитиш эфирға чиқти. Хәйриниса Турдиева 2000- жылгичә уйғурчә аңлитиш редакциясидә дәсләп муһәррир, кейин коментаторлуқ хизматини атқурди. Хәйринисаниң өмүрлүк йолдиши Усман ака Турдиев узун жыллар «Иттипак» гезитидә тәһрир һәйәт әзаси болуп ишлиди.

жәмийитиниң орган гезити «Иттипак» вә кейин мустәқил «Виждан авазии» гезитлирини тәсис қилип, өзи баш редактор лавазимини атқурған.

Шуни алаһидә йетиш керәкки, Қирғизстан уйғурлириниң «Иттипак» жәмийити қурулғандин башлап уиңға рәис болуп хизмәт қилғанлар: Ниғмәт Базақов, Розимуһәммәт Абдулбақиев, Дильмурад Акбаров, Артық Хаджиев, Турсунтай Салимовлар Төкүлташ мәһәллисидә өсүп чоң болған уйғур пәрзәнтлиридур.

Қирғизстанда яшаватқан уйғурлар арасида шаир вә язғучилар йетишип чиқти. Шаир Жамалдин Қасим Қирғизстан язғучилар иттипақиниң рәһбәрлири билән сөзлишип, уйғур язғучилириниң секциясини қуруп чиқти. Мәзкүр секцияниң эзалири: Нәсирдин Давут, Маннап Қасим, Абдурәһим Рахман, Хәйриниса Турдиева, Абдусалам Гаппар, Қасимжан Әйса, Нуранийә Қәмбәрвалар болди. Жамал Қасимниң тәвсийәси билән Нәсирдин Давут, Хәйриниса Турдиева, Қасимжан Әйса, Абдусалам Гаппарлар Қирғизстан язғучилар иттипақигә қобул қилинған. 1994- жили мәзкүр ижадий топ «Үмүтүм мениң ана юрт» намлиқ топламни қирғиз тилида нәшир қилди. Шуниндин кейин уйғур шаир вә язғучиларниң китаплири

Төкүлташ мәһәллисидә яшап №53- вә башқа мәктәпләрдә оқуп Алий билим алғанлар наһайити көп. Шуларниң ичидә бәзилири пән алими болди. Мәсилән: Батырхан Сабитоғли Ниязов - медицина пәнлириниң доктори, профессор; Ильшат Мухитдиноғли Юлдашев - медицина пәнлириниң доктори, профессор; Бахтияр Имәржановли Қасимов - техника пәнлириниң кандидати; Нурбанур Әхмәтжанқизи Успанова- медицина пәнлириниң кандидати; Ярмуһәммәт Шайхизунуноғли Абдулбақиев - медицина пәнлириниң кандидати; Бахтияр Гаппаровли Салимов - медицина пәнлириниң кандидати.

Абдукадир Әбәйдуллаев Қирғизстан Дөләт тиббий институтини тамамлап узун жыллар Чүй вилайәтлик дохторханисиниң рентген бөлүмидә врач болуп ишлиди. Абдурәһим Хапизов - К. Қарасаев наmidики Бишкек Гуманитарлик университети ихтисат вә малийә факультетиниң чоң оқутқучиси, политология магистирини, «Иттипак» гезитиниң тәһрират һәйәт әзаси. Абдумәжит Дөвләтов - К. Қарасаев наmidики Бишкек Гуманитарлик университети Оттура шәриқ әллири кафедрасиниң доценти.

(Давами 10,11- бәтләрдә)

Қирғизстан жумһурийәтлик «Иттипак» мәшириви

Усманжан Сабиров билән Абдукейим Қәмбәровлар авиация институтидә оқуп, Қирғизстан авиация компаниясидә узун жиллар ишләп аләмдин өттүп кәтти. Бүгүнкү күндә Абдукерим Самахуноғли Абликим «Манас» аэропортида Қирғиз һава йоллирида диспетчер болуп ишләп кәлмәктә.

Арупжан Зирпоғлиму «Иттипак» жәмийитиниң ишлириға актив қатнашқанниң сиртида, гезит чиқириш вә яшларниң уйғур тили үгүнишини уюштуруп, нурғун яшларниң уйғур тили саватини чикарған.

Уйғур яшлири арасида йетишип чиққан спорт маһирлири Қирғизстан спортиниң тәрәққий қилишиға мунасиб һәссә кошуп кәлмәктә. Шуларниң ичидә Сыдыкжан Юсупходжиев СССР спорт маһирлиғиға намзат, Қирғизстан физкультурисиниң әлачиси, Қирғизстан президенти пәхрийярлиғиниң саһиби, «Биркүт» балалар грек-рим күриши тәрәққийәти фондиниң мудир. «Биркүт» спорт клубида Қирғизстан вә дуняға мәшһур яш чемпионларни тәрбийәләп чиқарған.

Айсабек Полатбеков Қирғизстан вә СССР чемпионатлириға, пүткүл Иттипак вә хәлиқара мусабиқиларға қатнашқан. У СССР Қораллиқ күчлири чемпионатиниң вә В. Панфилов на-мидики Пүткүл Иттипак турнириниң чемпиони, шундақла Қирғизстанниң көп қетимлик чемпиони. Айсабек Полатбеков - СССР спорт маһири, Қирғизстан Жумһурийитиниң хизмәт көрсәткән мәшқавули. Қирғизстан Жумһурийитиниң өсмүрләр арасида грек-рим челишиш бойичә талланма командисиниң координатори.

Ака - ука Пәрһат вә Шөһрәт Ушуровлар СССР спорт маһирлири, Қирғизстан Жумһурийитиниң хизмәт көрсәткән мәшқавуллири, физкультура вә спорт әлачилири, Қирғизстан Жумһурийитиниң пәхрий ярлиғи билән мукапатланған. Уларниң шагиртлири хәлиқара спорт майданлирида Қирғизстанниң шан-шөһритини техиму көтәрмәктә.

Абдувәли Исмаилов -Дзюдо бойичә Қирғизстан жумһурийитиниң хизмәт көрсәткән мәшқавули, спорт маһири, алий дәрижидики судья, Дзюдо бойичә Олимпиада оюнлириниң иштиракчиси, параолимпиада (накалар олимпиадиси) чемпионини, Азия чемпионатиниң чемпионлирини тәйярлиди. У Қирғизстан ички ишләр министрлиғиниң «Динамо» спорт клубида чоң мәшқавули болуп ишләйду.

Камил Сабитов - ат спорти бойичә хәлиқара турнирларниң көп қетимлик чемпиони.

1990-1991-жилларда, Қирғизстан мустәқил дәләт болғандин кейин йезилиқ, районлуқ, шәһәрлик вә Алий кеңәшкә депутат сайлаш һәрикәтлиридә, башқа жайларға охшаш Төкүлташ мәһәллисиму өзиниң депутатлирини сайлап чиқти. Октябрь районлуқ депутатлиғиға Хәйриниса Турдиева сайланди. Хәйриниса Турдиевниң күч чиқириши билән «Ақ мечит» селинди, Төкүлташ кочилири асфальт қилинди. Шәһәрлик депутатлиққа дәсләп Абдука-

дир Әбәйдуллаев, кейин Шавкәт Нурдиновлар сайланди. Бүгүнкү күндә Гульназ Халилова Бишкек шәһәрлик кеңишиниң депутатлиқ хизмитини атқуруп кәлмәктә.

Турсунтай Салимов Социал демократия партияеси наминин Қирғизстан Жумһурийитиниң Алий кеңиши бәшинчи чақириғиниң депутати болуп сайланған.

Уйғурлар кедимидин тартип сода-тижарәт билән шуғулинип кәлгән хәлиқ. 2001- жили тижарәтчи Турсунтай Салимов «Мәдинә» сода мәркизини курди. «Мәдинә» сода мәркизидә нәччә йүзлигән иш орунлирини бәрпа қилди. Униң әмгиги жуқури баһалинип «Даңқ»

медали билән мукапатланған.

Абдурәһим Әзизов 1989- жили «Электроника» ширкитиниң мудир болди. 2001- жили «Тижарәт йоли» уйғур тижарәтчиләр ассоциясини курди. У «Иттипак» жәмийитиниң паалийәтлиригә актив қатнишип, «Иттипак» гезитиниң тунжа санини чиқиришиға һамийлиқ қилди. Шундақла, уйғурлар тоғрилиқ чүшүрүлгән бир телекөрситиш Абдурәһим Әзизовниң маддий ярдәм көрситиш арқисида эфирға чиқти. Айбек Полатбеков - тонулған тижарәтчи, «Дасторхан» магазининиң директори, президентниң мәслиһәтчиси болған,

Қирғизстан уйғурлири «Иттипак» жәмийитиниң паалийәтлиригә актив қатнишип, униңға ихтисади тәрәптин ярдәм берип кәлмәктә., Шавкәт Нурдинов, Сәйдәхмәт Исмаилов, Бахтияр Ибрагимов, Нурмухаммат Рахматуллаев вә башқа нурғунлиған тижарәтчи яшлиримиз Төкүлташ мәһәллисидә чоң болған саһавәтчи пәрзәнтлиримиз.

Пашшап беги:

-һөрмәтлик оттуз оғул мәшрәп әһли, Қирғизстан уйғурлири «Иттипак» жәмийитиниң рәиси Әсқәр Қасимини сөзгә тәклип қилимиз.

Әсқәр Қасими:

-Әссаламу әләйкум һөрмәтлик мәшрәп әһли, бүгүнки мәшрәпниң Төкүлташ мәһәллисидә жамаәтнин хизмитини қилип аләмдин өтүп кәткән жигит башилириға беғишланғанлиғи яхши болди. Жигит башлири жамаәтнин хизмитиниң башқа «Иттипак» жәмийитиниң паалийәтлиригә актив қатнашқан, «Иттипак» гезитигә муштири топлаш вә уни тарқитиш ишлирида көп әжир сиңдүргән. Биз уларниң жамаәткә вә «Иттипак» жәмийитигә қилған хизмәтлирини әсләп өтишимиз керәк. Бүгүнки мәшрәптә яхши дәм елишинларни тиләймән.

Пашшап беги:

-Мәшрәп беги Сидикжан Юсупходжиевни сөзгә тәклип қилимиз.

Сидикжан Юсупходжиев:

-Әссаламу әләйкум һөрмәтлик оттуз оғул мәшрәп әһли вә меһманлар, бүгүнки мәшривимизгә хуш кәпсиләр. Бүгүнки мәшривимизниң саһипханилири яхши тәйярлиқ қилипту, Алмутидин «Нур» сәнъәт топи вә Қазақстанда хизмәт көрсәткән сәнъәт әрбаби Марат Норузовму кәпту, һәмминларниң көңүллүк олтуруп, яхши дәм елишинларни тиләймән.

Пашшап беги:

-һөрмәтлик мәшрәпбеги, мәшрәпни башлашқа ижәзәт берин.

Мәшрәп беги:

-Мәшрәп башлансун!

Пашшап беги:

-Мәшрәп башланди, чай тартилсун.

Пашшап беги:

-һөрмәтлик мәшрәп әһли, бүгүнки мәшрәпниң риясәтчиси Алмутидин кәлгән, әсли Төкүлташта туғулуп чоң болған, Әхмәтжан Муһиддиновни сәһнигә тәклип қилимиз.

Риясәтчи:

-һөрмәтлик оттуз оғул мәшрәп әһли бүгүнки мәшрәпниң саһипханилири Әхмәтжан Иминов билән Ильяр Зариповларға сәһнигә тәклип қилимиз.

Әхмәтжан Иминов:

-Әссаламу әләйкум, һөрмәтлик мәшрәп әһли вә меһманлар, бүгүнки мәшривимизгә хош кәлдинлар. Һәмминларниң хуш кәйпиятта, көңүллүк олтурушинларни тиләймән.

(Давами 11 - бәттә)

Қирғизстан җумһурийәтлик «Иттипак» мәшриви

Ильяр Зарипов:

-Бүгүнки мәшрипимиз яхши өтсун.

Риясәтчи:

Һөрмәтлик мәшрәп әһли, бизниң бүгүнки мәшрипимизгә Алмутидин кәлгән «Нур» сәнъәт топи вә униң әзалири: Ринат Закиров, Ринат Курбанов, Абдумуталлип Җалилов, Расул Марупов вә Расул Рахматулаевлар қатнишиватиду. Биз уларни чавақлар билән қарши алайли.

Мәшрәп җәриянида нахшичизәндилик: «Қапқара қой көзлүгүм», «Етимни қамчилап өттүм», «Саллам Лутпулла», «Булбул болуп сайраймән», «Вәтән Сени анам дәймән», «Әнди биз учрашмаймиз».

«Нахшимиз қеримайду», «Тянь-Шань қөрқәм тағлири» қатарлиқ нахша вә сазларни орунлап бәрди.

Риясәтчи:

-Һөрмәтлик мәшрәп әһли, бүгүнки мәшривимизгә Алмутидин Қазакстанда хизмәт қерсәткән сәнъәт әрбаби Марат Норузовму кәлди. Уни чавақлар билән қарши алайли.

Марат Норузов «Һаят болсан», «Дидар ғенимәт», «Җанәй», «Язниң йерими кәтти», «Игилиликән алма шахлири» вә башқа нахшиларни жуқури маһарәт билән ейтип бәрди.

Риясәтчи:

Һөрмәтлик мәшрәп әһли, бүгүнки мәшрипимизгә Алмутидин йәнә бир мейман Турсун ақә Разиев кәлди. Уни чавақлар билән кәтүп алайли.

Турсун Разиев:

-Әссаламу әләйкүм, һөрмәтлик мәшрәп әһли, бүгүнки мәшрәпниң Төкүлташ мәһәлдисигә хизмәт қилған жигитбешилириға бәғишланғини яхши болди. Мән Төкүлташ мәһәлдисини яхши билимән. Бу Төкүлташ мәһәллисидә уйғур хәлқиниң һөрмәткә сазавәр болған атаклиқ кишиләр яшиған. Шунлашқа башқа жайларда яшиған уйғурлар Төкүлташқа көпләп кәчүп кәлгән. Бүгүн уларниң

әвлатлири яшаватиду. Мән һәмминларға саламәтлик вә бәхит-саадәтләрни тиләймән.

Мәшрәп җәриянида Қирғизстан уйғурлири «Иттипак» җәмийитини рәиси Әсқәр Қасими вә «Иттипак» җәмийитиниң муавин рәиси Асәт Тилибаевлар 1-6-сентябрь күнлири Қирғизстанниң Қирчин яйлиғида өткән 6-қетимлиқ Хәлиқара көчмәнләр ойнида уйғур диаспориниң қилған хизмәтлири тоғрисида сөзләп өтүшти.

Мәшрәптә Әхмәтҗан Мухиддинов билән Абдувәли Набиевлар өз ара қизик чак-чак қилишип көпчилиқниң

кәйпиятини йәниму кәтәрди.

Мәшрәптә уссул оюни болди, униңда Сабирҗан Мухамматрахимов «чинә» вә башқа уссуларни ойнап мукапатқа еришти.

Мәшрәптә Қирғизстан уйғурлири «Иттипак» җәмийитиниң рәиси Әсқәр Қасими Қазакстандики «Тиничлиқ әләми» бирләшмисиниң илтимас билән Лутпулла Мутәллипиниң туғулғиниң 100 жилиғиға бәғишлап чиқарған медалини Әхмәтҗан Иминов билән Ильяр Зариповларға тапшурди.

өткәнлигини сөзләп, саһипханиларға вә сәзәндиләргә рәхмәт ейтишти.

Риясәтчи мәһәллә жигитбешилирини сәһнигә тәклип қилди. Улар бүгүнки мәшрәпниң яхши өткәнлигини тәкитләп өтишти.

Нөвәттә микрорайон мәһәллиси уйғур җамаитиниң жигитбеши Данияр Мамтилаев келәрки мәшрәпни өткүзүп беришгә рухсәт сориди. Мәшрәпбеги вә қазибәгләр Данияр Мамтилаевқа рәхмәт ейтип, келәрки мәшрәпни өткүзүп беришкә рухсәт бәрди.

Көпчилиқниң тәливи билән «Нур» сәнъәт топи «Әжәм» санини жуқури маһарәт билән чилип, көпчилиқниң алқишлириға еришти.

Бүгүнки мәшрәп наһайити қизгин, қөңүллүк яхши өтти.

Шу мунасивәт билән бүгүнки мәшрәпниң саһипханилири Әхмәтҗан Иминов вә Ильяр Зариповлар башлиқ оттуз оғул мәшрәп әһлигә, «Нур» сәнъәт топиға, нахшичи Марат Норузовқа, мәшрәпбеги Абдувәли Набиевқа вә Риясәтчи Әхмәтҗан Мухиддиновқа көпчилиқниң наминин миннатдарлиғимизни билдүримиз.

ӘКБӘРҖАН БАДУНОВ.

С началом учебного года

В преддверии начала учебного года в городе Кара-Балта женский комитет Общества уйгуров «Иттипак» во главе с Гульнисой Темировой и активистами города принял участие в праздничной линейке в одной из школ города.

В этот особенный день общественники поздравили первоклассников, впервые переступивших порог школы, и вручили им памятные подарки, пожелав крепкого здоровья, отличных оценок и больших успехов в учебе. Подобные инициативы стали доброй традицией, направленной на поддержку подрастающего поколения и укрепление связей внутри сообщества.

СОБ.КОРР.

75

Человек с открытым сердцем и
преданной душой:
к юбилею Хаджимурата Саттаровича
Хашимова

Есть люди, чья жизнь — это яркий пример служения своей семье, народу и родному краю. Именно таким человеком является Хаджимурат Саттарович Хашимов, отмечающий в эти дни свой славный юбилей.

Хаджимурат Саттарович родился в 1951 году в Кульдже. Его отец, Саттар-ахун, был потомственным портным-модельером и гражданином СССР. В 1960 году семья переехала в Кыргызскую ССР. Здесь прошли школьные годы Хаджи-Мурата: в 1970 году он успешно окончил среднюю школу.

Как и положено достойному гражданину, в 1971 году он был призван в ряды Советской Армии, проходил службу в Военно-морском флоте в городе Полярный. После демобилизации в 1973 году в звании сержанта началась его долгая трудовая биография: с 1973 по 1991 год он добросовестно трудился в колхозе.

С началом нового времени в стране Хаджимурат Саттарович проявил себя как инициативный частный предприниматель, активно включившись в общественную жизнь. Его организаторские способности, честность и умение слышать людей быстронискали ему авторитет. В 1995 году он был избран председателем уйгурской диаспоры, а в 1999 году вошел в состав окружной избирательной комиссии по выборам депутатов в Жогорку Кенеш Кыргызской Республики по Кара-Балтинскому избирательному округу.

Его вклад в укрепление межнационального согласия и развитие диаспоры невозможно переоценить. Хаджимурат Саттарович был делегатом Ассамблеи народа Кыргызстана второго, четвертого и пятого созывов. С 2019 по 2023 год он возглавлял уйгурскую диаспору в Чуйской области в составе ООИХК «Содружество», а с 2025 года избран в региональный совет этнических диаспор.

Многолетний созидательный труд и общественная деятельность героя

отмечены заслуженными наградами. 20 декабря 2014 года он был награжден Почетной грамотой Кара-Балтинского городского кенеша и ценными призами, Грамотой Ассамблеи народа Кыргызстана награжден дважды в 2014 и 2026 г. За значительный вклад в развитие общества 12 июля 2018 года Хаджимурат Саттарович был удостоен медали «Ардактуу инсан», а 5 апреля 2019 года — ордена «Енсан» от уйгурской диаспоры КР.

Но главное богатство Хаджимурата Саттаровича — это его прекрасная семья. Вместе с супругой они воспитали четверых детей, которые являются их гордостью и опорой.

От всей души поздравляем
Хаджимурата Саттаровича
с юбилеем!

Желаем крепкого здоровья,
неиссякаемой энергии,
семейного тепла и
благополучия. Пусть каждый день
приносит радость, а дела, начатые во
благо людей, продолжают приносить
свои добрые плоды!

Общество уйгуров «Иттипак» КР

В Министерстве культуры подвели итоги проекта «Улуу тоолор баяны»

В Министерстве культуры, информации и молодежной политики 25 сентября состоялась встреча с участниками проекта «Улуу тоолор баяны», реализованного в рамках VI Всемирных игр кочевников.

В мероприятии приняли участие министр культуры, информации и молодежной политики Мирбек Мамбеталиев, заместитель директора Республиканского учебно-методического центра физической культуры, спорта и культуры Дамира Алышбаева, главный режиссер культурной программы VI Всемирных игр кочевников, народный артист Кыргызской Республики Алтынбек Максумов, а также участники проекта.

Проект «Улуу тоолор баяны» был реализован в Музее цивилизации кочевников имени Курманжан датки и был направлен на отражение традиционных ценностей средствами искусства. В ходе встречи были подведены итоги проекта, обсуждены

его культурное значение и дальнейшие направления развития, сообщили в Минкультуры. Особый вклад в его реализацию внесли видные деятели культуры и мастера кисти, чье творчество служит мостом между поколениями. Сре-

ди них — Сабиджан Камалович Бабаджанов, выдающийся кыргызский художник, график, дизайнер и заслуженный деятель культуры Кыргызской Республики, а также Шавкат Абылхаевич Таиров — член Союза художников Кыргызской Республики, постоянный участник республиканских, региональных и международных выставок.

Часть созданных произведений искусства была передана в дар музею. По итогам мероприятия министр Мирбек Мамбеталиев вручил награды творческим коллективам и авторам, активно участвовавшим в проекте, отметив их значимый вклад в культурную программу VI Всемирных игр кочевников.

<https://www.rfa.org>

madaniyat-gov.kg

Уйгур фотограф Абликим Эмэтниң «Тәңритағдики һәсән-һүсән» намлиқ фотосүрәт әсири 2026-жилиқ Париж РХЗ фотография мукапати (Prix de la Photographie, Paris, РХЗ) да шәрәп мукапатиға еришти. Бу әсәр 2007-жили июлда Шәрқий Түркстанниң Тикәс наһийәси Қарақәл яйлиқида тартилған болуп, сүрәттә ямғурдин кейинки һәсән-һүсән Тәңритағниң қарлиқ чоққилирини кесип өткән, тағ әтрикидики гүзәл яйлақ вә орманлиқ күн нурида ениқ қатламларни шәкилләндүргән.

Абликим Эмәт узун жил фотосүрәт ижадийити билән шуғуланған тонулған фотографтур. У ана вәтининиң тағ-дәриялири, едир-кәллири вә яйлақ-отлақлири қатарлиқ тәбийи мәнзирилирини вә уйғур

хәлқиниң һаятини хатириләп кәлгән болуп, илгири униң әсәрлири дөләт ичидә көп қетим мукапатқа еришкән вә фотосүрәт көргәзмилиридә қоюлған.

2023-жили Харвард университети Асия тәтқиқат мәркизи униң үчүн «Ана юрт» намлиқ шәхсий сүрәт көргәзмиси өткүзгән болуп, көргәзмә апрелдин июлнң ахириғичә давамлашқан. 2024-жили у йәнә Индиана университетиниң тәклипи билән «Фотоаппарат көзидики ана юртум» намлиқ сүрәт көргәзмиси өткүзүп, уйғур дияриниң тәбийи мәнзирилирини намайя қилған

вә өзиниң фотосүрәт ижадийити һәққидә лексия сөзлигән.

Париждиқи РХЗ фотосүрәт мукапати 2007-жили тәсис қилинған болуп, дунияниң һәр қайси жайлиридики фотографларға йүзләнгән хәлиқаралиқ фотосүрәт мукапатидаур.

ئۇيغۇر ئاكادېمىيەسىنىڭ پائالىيىتى

تۇنجى ئەۋلات ئۇيغۇر ئارخىئولوگ ئابدۇقېيۇم خوجا ئۈرۈمچىدە 85 يېشىدا ۋاپات بولدى

ئوقۇغان. 1977-يىلىدىن 1980-يىلىغىچە داڭلىق ئالىملارنىڭ يېتەكچىلىكىدە قەدىمكى تۈرك - ئۇرخۇن يېزىقى، قەدىمكى ئۇيغۇر يېزىقى، چاغاتاي دەۋرىدىكى ئۇيغۇر يېزىقى، تىلشۇناسلىق بىلىملىرى، تۈرك تارىخى شۇنداقلا قەدىمكى خىتاي ۋە ئىنگىلىز تىللىرىنى ئۆگەنگەن. ئوقۇشنى تۈگەتكەندىن كېيىن ئاتالمىش شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق تارىخ مۇزېيىدا ئىشلىگەن. ئۇ ھايات چېغىدا ئۇيغۇر تارىخىغا ئائىت كۆپلىگەن ماقالىلەرنى يازغان ۋە تىنىمىزنى تەتقىق قىلىدىغان ئىلمىي جەمئىيەتلەر ۋە تەتقىقات جەمئىيەتلىرىنىڭ ھەيئەت ئەزاسى بولغان. "شىنجاڭ مەدەنىيەت يادىكارلىقلىرى" ۋە "شىنجاڭ تەزكىرىچىلىكى" قاتارلىق ژورناللارنىڭ تەھرىر ھەيئەت ئەزاسى بولغان. كۆزگە كۆرۈنگەن ئەسەرلىرىدىن "مايىتىرى سېمىت"، "قەدىمىي ئۇيغۇر يازما يادىكارلىقلىرىدىن ئاللانما"، "غەربىي يۇرت ۋە قەدىمىي مەدەنىيەت" قاتارلىقلار بار.

تۇنجى ئەۋلاد ئۇيغۇر ئارخېئولوگى، تۆھپىكار ئالىم، "مايىتىرى سېمىت"، "قەدىمىي ئۇيغۇر يازما يادىكارلىقلىرىدىن ئاللانما" قاتارلىق ئەسەرلەرنىڭ ئاپتورى ئابدۇقېيۇم خوجا 2026-يىلى 3-سېنتەبىر كۈنى سەھەردە، 85 يېشىدا ئۈرۈمچىدە مەڭگۈلۈك كۆز يۇمىدى. تۇنجى ئەۋلاد ئۇيغۇر ئارخېئولوگى ۋە ئۆمۈر بويى ئۇيغۇر تارىخى ساھەسىدە ئىزدەنگەن، نۇرغۇن قىممەتلىك ئەسەرلەرنى رويلىغان چىقارغان ۋە ياشلارنى تەربىيەلەشكە، ئۇيغۇرلارنىڭ تارىخى قارىشىغا تەسىر كۆرسەتكەن نوپۇزلۇق ئۇيغۇر ئالىمى بولۇپ، ئۇنىڭ ۋاپاتى ئۇيغۇرلار ئۈچۈن زور يوقىتىش بولۇپ ھېسابلىنىدۇ. ئابدۇقېيۇم خوجىنىڭ ئامېرىكىدىكى قىزى ۋە ئۇيغۇر ژۇرنالىست گۈلچېرە خوجا ئۇيغۇر پوچتىسىغا: مېھرىبان ئاللاھ دادام پىداكار بارلىق ئانىلارنى، ئانىلارنى، قېرىنداشلىرىمىزنى شېھىتلەر قاتارىدىن قىلغۇسى، ئۇلارنى جەننەت فېرىدەۋىسىدىن قىلغۇسى، ھاياتلارغا سەبىر، خاتىرجەملىك، ھۆرلۈك ۋە جەم بولۇش نېسىپ ئەتكۈسى، دېگەنلەرنى بىلدۈرگەن.

ئۇيغۇر تارىخشۇناس، دوكتور نەيجان تۇرسۇن بۇ ھەقتە مۇنداق دەيدۇ: ئابدۇقېيۇم خوجانىڭ ئۇيغۇر مەدەنىيەت تارىخىغا، بولۇپمۇ يازما يادىكارلىقلار ساھەسىدە قوشقان تۆھپىسى بەك زور. ئۇ - ئۇيغۇرلارنىڭ ئاتا-بوۋىلىرى باراقتان مەدەنىي - مىراسلىرىنى قېزىش، ھۆججەتلەشتۈرۈشتە زور تۆھپە قوشقان، ئارخېئولوگىيە ساھەسىدە ئۇيغۇرلاردىن دەسلەپتە يېتىشىپ چىققان، بۇ ساھەدە بالدۇرقى تەكشۈرۈشلەرگە قاتناشقان ئاز ساندىكى ئالىملارنىڭ بىرى. ئۇنىڭ ۋاپاتى ئۇيغۇر خەلقى ئۈچۈن بىر يوقىتىشتۇر ۋە تىنىمىزنىڭ ئارخېئولوگىيە ۋە تارىخ تەتقىقاتىغا تېگىشلىك تۆھپە قوشقان ئارخېئولوگ ئابدۇقېيۇم خوجا 1941-يىلى غۇلجا شەھىرىدە تۇغۇلغان. ئۇ 1956-يىلى ئوتتۇرا مەكتەپنى پۈتتۈرگەندىن كېيىن ئۈرۈمچىدە ئېچىلغان "ئارخېئولوگىيە خادىملىرىنى تەييارلاش كۇرسى"دا ئوقۇغان. بۇ كۇرسنى پۈتتۈرگەندىن كېيىن ئاتالمىش ئاپتونوم رايونلۇق ئارخېئولوگىيە ئەترىتىدە ئىشلىگەن. 1972-يىلى بېيجىڭدىكى مەركىزى مىللەتلەر ئىنىستىتۇتىدا ئېچىلغان قەدىمكى تۈركى تىللارنى ئۆگىنىش سىنىپىدا

بۇ مۇناسىۋەت بىلەن، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەزىيەنامە ئېلان قىلىپ، ئۇيغۇر خەلقىنىڭ قەدىمىي تارىخى ۋە مەدەنىيەت مىراسلىرىنى تەتقىق قىلىشتا ئۆچمەس ئىز قالدۇرغان، تۆھپىكار ئالىم ئابدۇقېيۇم خوجىنىڭ ۋاپاتىغا چوڭقۇر قابغۇسىنى بىلدۈردى. ئۆمرىنى ئۇيغۇر تارىخى، ئارخېئولوگىيەسى ۋە يازما يادىكارلىقلىرىنى تەتقىق قىلىشقا بېغىشلاپ، ئۇيغۇرلارنىڭ مول تارىخى ۋە مەدەنىيەت مىراسلىرىنى قېزىش، تەتقىق قىلىش ۋە ھۆججەتلەشتۈرۈشتە مۇھىم تۆھپىلەرنى قوشقان تۆھپىكار ئالىمنىڭ ۋاپاتى ئۇيغۇر خەلقى ۋە بولۇپمۇ ئۇيغۇر تارىخى، ئارخېئولوگىيەسى ۋە مەدەنىيەت مىراسلىرى ساھەسى ئۈچۈن زور يوقىتىشتۇر. ئۇنىڭ ئىلمىي ئەمگەكلىرى ۋە ئۇيغۇر تارىخى مىراسلىرىنى قوغداش يولىدىكى خىزمەتلىرى ئەۋلادلارنىڭ ئېسىدە مەڭگۈ ساقلىنىدۇ. مەرھۇمنىڭ ئائىلە - تاۋابىئاتلىرىغا، پەرزەنتلىرىگە، يېقىن - يورۇقلىرىغا ۋە بارلىق ئۇرۇق - تۇغقانلىرىغا چوڭقۇر تەزىيەمىزنى بىلدۈرىمىز. ئاللاھ تائالا مەرھۇمنىڭ جايىنى جەننەتتىن قىلسۇن.

تۈركىيەنىڭ پايتەختى ياشلارغا ئۆتكۈزۈلۈۋاتقان، مىللىي روھىنى سىڭدۈرۈش، ئۇلارنىڭ يېتەكچىلىك قابىيىتىنى كۈچەيتىش، ئۆزئارا ھەمكارلىقنى ۋە ئۇيغۇر جەمئىيىتىگە سىڭىپ كىرىشىگە تۈرتكە بولۇش مەقسەت قىلىنغان «ئۇيغۇر ياشلىرىنىڭ لېدىرلىق ئىقتىدارىنى كۈچەيتىش بويىچە تەربىيەلەش كۇرسى» غەلىبىلىك ئاخىرلاشقان. مۇشۇ ئاينىڭ 16-كۈنى - ئۇيغۇر ئاكادېمىيەسى تەشكىللىگەن «ئۇيغۇر ياش رەھبەرلىرىنى يېتىشتۈرۈش پروگراممىسى» تۈركىيەنىڭ پايتەختى ئەنقەرەدە باشلانغان. تۆت كۈن داۋاملىشىدىغان بۇ پروگراممىغا 24

تەسىرى ئۈستىدە توختۇلۇپ ئۆتكەن. مەزكۇر پائالىيەتتە يەنە، ئۇيغۇر ياشلىرىنى يۇقىرى مائارىپ ۋە كەسپىي تەرەققىياتقا ئىلھاملاندۇرۇش ئۈچۈن، ئالتە نەپەر ئۇيغۇر ئالىمى ۋە مۇتەخەسسسى ئۆز كەسپىي ساھەلىرى بويىچە تەجرىبە ۋە كۆز قاراشلىرىنى ياشلار بىلەن ئورتاقلاشقان بولۇپ، دوكتور ئەركىن سىدىق ئالەم - بوشلۇقى تېخنىكىسى، دوكتور گۈلزادەم تەڭرىتاغلى ئۇيغۇر مەدەنىيىتىنى قوغداشتا سەنئەت ۋە ئۆرپ - ئادەتنىڭ رولى، دوكتور ئابدۇشۈكۈر ئابدۇرېشىت ئۇچۇر تېخنىكىسى، دوكتور مەمتىن ئابباس ماتېرىيال ئىلمى، دوكتور نەمەتجان مەمەت ئاممىۋى ساغلاملىق ساھەسى بويىچە، دوكتور رىشات ئابباس يېڭىلىق يارىتىشچان دورىلارنى تەتقىق قىلىش ۋە تەرەققىي قىلدۇرۇش ساھەسىدە ياشلارغا ئېچىلىدىغان پۇرسەتلەر ھەققىدە تونۇشتۇرۇش ئېلىپ بېرىپ، ئۇيغۇر ياشلىرىنىڭ ئالىي مائارىپ ۋە كەسپىي ساھەلەردە تەرەققىي قىلىش يوللىرى، پەن - تېخنىكا، يېڭىلىق يارىتىش، مىللى مەدەنىيىتىمىزنى قوغداش ۋە ئۆگەنگەن بىلىم - تەجرىبىسى ئارقىلىق ئۇيغۇر خەلقىگە خىزمەت قىلىشنىڭ ئەھمىيىتى تەكىتلەنگەن.

نەپەر ئۇيغۇر ياش ۋە 10 نەپەر پائالىيەتچى، مۇتەخەسسسى ۋە ئالىم قاتناشقان. پروگراممىنىڭ ئاساسلىق مەقسىتى يېڭى بىر ئەۋلاد ئۇيغۇر ياشلىرىنىڭ رەھبەرلىك ئىقتىدارى، بىلىم سەۋىيەسى، ئۆزئارا ھەمكارلىقى ۋە جامائەت ئىشلىرىغا قاتنىشىش ئىقتىدارىنى كۈچەيتىش؛ شۇنىڭ بىلەن بىرگە ئۇيغۇر تىلى، مەدەنىيىتى، ئۆرپ - ئادىتى، دىنىي ئەركىنلىكى ۋە مىللىي كىملىكىنى قوغداش ۋە راۋاجلاندۇرۇشقا تۈرتكە بولۇشنى ئىبارەت بولۇپ، مەزكۇر پائالىيەت ئامېرىكىدىكى تېببىي دورا تەتقىقات ئالىمى ۋە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ئالىي مەسلىھەتچىسى دوكتور رىشات ئابباسنىڭ قارشى ئېلىش سۆزى بىلەن باشلانغان. بۇ پائالىيەتنىڭ بىرىنچى كۈنىدە، ئۇيغۇرلار دۇچ كېلىۋاتقان نۆۋەتتىكى ۋەزىيەت ۋە خىرىسلار، 2025 - يىللىق ھەرىكەت پىلانىنىڭ ئەمەلىيلىشىش ئەھۋالى ۋە قولغا كەلتۈرۈلگەن نەتىجىلەر ۋە مۇھىم خىزمەت نىشانلىرى ھەققىدە مۇھاكىمە ئېلىپ بېرىلغان. بۇ پائالىيەتتە قۇرۇلتاي ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ مۇدىرى رۇشەن ئابباس خىتاينىڭ ئاتالمىش «مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى - تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرۈش قانۇنى» ۋە

ئىستانبۇلدا خىتاينىڭ چىگرا ھالقىغان باستۇرۇشلىرىغا قارشى تەشكىلاتلار ئارا ھەمكارلىقنى كۈچەيتىشنىڭ كونكرىت چارە - تەدبىرلىرى مۇزاكىرە يىغىنى ئېچىلدى

بىللىق خىزمەتلىرىدىن دوكلاتىدىن كېيىن، ئايرىم - ئايرىم ئۈچ گۇرۇپقا بۆلۈنۈپ، خىتاينىڭ ئاتالمىش "مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى - تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرۈش قانۇنى" ۋە ئۇنىڭ ماھىيىتى، ۋەتەن ئىچى - سىرتىدىكى ئۇيغۇرلارغا ئېلىپ كېلىدىغان تەسىرى، خىتاينىڭ ئۇيغۇرلارغا قارىتا چىگرا ھالقىغان باستۇرۇش ھەرىكىتىگە قارشى چارە - تەدبىرلەر، نۆۋەتتە ئۇيغۇر تەشكىلىرى دۇچ كېلىۋاتقان خىرىسلار ۋە ئۇنى ھەل قىلىشنىڭ چارىلىرى، خىتاينىڭ ئۇيغۇرلارغا قارىتا ئېلىپ بېرىۋاتقان چىگرا ھالقىغان باستۇرۇش ھەرىكىتىگە قارشى ئۇيغۇر تەشكىلاتلار ئارا ھەمكارلىق مېخانىزىمىنى كۈچەيتىشنىڭ يوللىرى، خىتاي مۇستەملىكىسىگە قارشى شەرقىي تۈركىستان مىللىي مۇستەقىللىق ھەرىكىتىنىڭ ئۈنۈملۈك يوللىرى، ۋەتەن ئىچى - سىرتىدا ھازىرغىچە ئېلىپ بېرىلغان خىتايغا قارشى ھەرىكەتلەر ۋە ئۇنىڭ تەسىرى ھەققىدە مۇلاھىزە ئېلىپ بېرىلغان ۋە ھەر - بىر گۇرۇپتا شۇ ساھەنىڭ مۇتەخەسسسىلىرى ئۆزلىرىنىڭ تەكلىپ - پىكىرلىرىنى سۇنغان ۋە ئاڭلىغۇچىلاردىن چۈشكەن سۇئاللارغا جاۋاپ بەرگەن.

شاتىر ئابدۇشۈكۈر مۇھەممەت قومۇتور، دوكتور ئابدۇشۈكۈر ئابدۇرېشىت، تۇلۇنخاي تەڭرىتاغلى، قادىر ئاۋشار، ئۇيغۇر پوچتىسىدىن ئامىنە سەدەق قاتارلىقلار قاتناشقان. ئۇيغۇر ئاكادېمىيەسىنىڭ ئىجرائىيە رەئىسى دوكتور مەمتىن ئابباس رىياسەتچىلىك قىلغان مەزكۇر يىغىن، شەرقىي تۈركىستان ۋە تۈركىيە ئىستىقلال مارشى بىلەن باشلانغان ۋە دوكتور رىشات ئابباسنىڭ ئۇيغۇر ئاكادېمىيەسىنىڭ ئالدىنقى

تۈركىيەنىڭ ئىستانبۇلدا 19 - سىنتەبىر كۈنى، ئىستانبۇل توپ كاپىدىكى ئۇرانۇس مېھمانخانىسىدا ئۇيغۇر ئاكادېمىيەسىنىڭ تەشكىللىشىدە ئامېرىكا، كانادا، ياۋرۇپا ۋە تۈركىيەنىڭ ھەرقايسى شەھەرلىرىدىن كەلگەن ئۇيغۇر تەتقىقاتچىلار، مۇتەخەسسسلەر ۋە ئاكادېمىكلار جەم بولۇپ، ئەزىز ۋە تىنىمىز شەرقىي تۈركىستاندا داۋام قىلىۋاتقان ئۇيغۇر قىرغىنچىلىقى ۋە خىتاينىڭ چىگرا ھالقىغان باستۇرۇشلىرىغا قارشى، تەشكىلاتلار ئارا ھەمكارلىقنى كۈچەيتىشنىڭ چارە - تەدبىرلىرى ھەققىدە مۇزاكىرە يىغىنىنى ئاچقان. بۇ يىغىنغا، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مۇئاۋىن رەئىسى ئابدۇرېشىت ئابدۇلھامىت، قۇرۇلتاينىڭ باياناتچىسى، فراپىسور دوكتور ئەركىن ئەمەت، قۇرۇلتاينىڭ ئالىي مەسلىھەتچىسى، تېببىي دورا تەتقىقات ئالىمى، ئۇيغۇر ئاكادېمىيەسىنىڭ رەئىسى دوكتور رىشات ئابباس، قۇرۇلتاي ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ مۇئاۋىن مۇدىرى ئابدۇلھامىت قاراخان، قۇرۇلتاينىڭ ئالىي مەسلىھەتچىسى دوكتور ئەركىن سىدىق، ئۇيغۇر ئەدلىيە - ئارخىپ ئامبىرى قۇرغۇچىسى بەختىيار ئۆمەر، قۇرۇلتاينىڭ تۈركىيە ۋەكىلى ئابدۇلكەرىم بۇغرا، دوكتور ئادىلجان ئەر ئۇيغۇر،

ТАРИХ ВӘ ЗАМАН ТУТАШҚАН МАКАН: VI ДУНИЯ КӨЧМӘНЛӘР ОЮНЛИРИ ХУЛАСИЛИРИ

Дуния Көчмәнләр Оюнлириниң башлиниши дуниядики әң улук кәһриман дастанларниң бири – «Манас» дастанига барип тақилиду.

«Көкөтәйдин аши» эпизодида хәликләр мусабиқә, ат чаптуруш, гүрүштүрүш вә дипломатия үчүн жиғилған вақиә тәсвирләнгән бу оюнларниң спорт вә ритуал арқилиқ бирлишиш майдани сүпитики дәсләпки үлгисидур.

Манас – пәкәт кәһриманлиқ һәққидики дастанла эмәс, бәлки һәрикәт, билим вә энъәнә күчи арқилиқ әвлатлардин-әвлатқа мирас қалидиган мәдәнийәт тоғрисидаки һекайә.

Оюнлар дәл мана мошу идеядин – кедимий роһ билән бүгүнки заман учришидиган заманивий майдани сүпитидики вақиттин дурус пәйда болған.

Сентябрь ейи бекарға талланмиған: көчмәнләр мәдәнийитидә бу – көчүш аяқлашқан вақит. Йеңи мәвсүм той билән – урп-адәт, оюн вә учришишларға толған бәйрәм билән башлиниду.

Мошундақ қилип, оюнлар һәрикәт даврақлирини давамлаштуруду: сәпәрниң аяқлишиши – бирликкә келиш үчүн яхши баһанә.

Заман минбиридә әсирләр нәпәси: VI Дуния көчмәнләр Оюнлири қандақ өтти?

2026-жили 31-августтин 6-сентябрьғичә Қирғизстан зимини йәнә бир кетим пүтүн дуния диққитини өзигә тартқан мәркәзгә айланди. Өзиниң тарихий Вәтинигә қайтип кәлгән VI Дуния көчмәнләр оюнлири тинчлиқ вә энъәнә байриғи астида онлиған дөләтләрдин кәлгән миңлиған спортчилар вә мейманларни бирләштүрди.

Бу зәвиқлик чоң чарә-тәдбир бурунла әдиплик спорт мусабиқилири даирисидин чиқип кәткән. Бүгүн Көчмәнләр Оюнлири – өткән билән келәчәк оттурисида тирик көрүк, көчмәнләр сәнъитиниң қайта тирилиши вә бебаһа мәдәний қодини сақлап қелиш бойичә жаһанлиқ лайиһә.

Қитъәләрни бирләштүргән бәйрәм

31-август Қирғизстан пайтәхти – Бишкек шәһиридә шанлиқ өткән ечилиши мәрәсими режиссура миқияси вә миллий символларниң чуқурлуғи билән көргәнләрни һәйрәттә қалтурду. Заманивий нур шоулири қадимий мотивлар, қимиз, қазан авазлири вә миң жилиқ әпсаниләрниң жаранлиқ аһаңлири билән уйғунлашти.

Пайтәхттики башлиништин кейин әсасий мусабиқиләр Тянь-Шань мәрвәрити – Иссиккөл бойида давам қилди. Дәл мошу йәрдә, һәйвәтлик тағлар етигидә отун пуриғи келип турған, миллий безәк вә дала шамили есип турған жүклигән аппақ ойләрдин ибарәт чоң этношәһәрчә барлиққа қалди.

Күч, чапсанлиқ вә әқил

Оюнлар спорт программиси Дуния спортида охшиши йоқ онлиған бебаһа түрләрни өз ичигә алди: Көкбөрә, этнокүрәш вә ат чаптуруш, энъәнви оқ-я етиш, тоқкуз корғол зәһний оюни.

Спорттинму артуқ дәрижидә...

Дуния көчмәнләр Оюнлири – бу әң ал билән мәдәнийәтләр сөһбитидур. Оюнлар өткизилидиган күнләрдә Иссиккөл этнофестивальлар, устилар көргәзмилири,

миллий мода кийимлири көрситилиши вә көчмәнләр таамлирини тетиш үчүн чоң майданға айланди.

«Бу йәрдә чәк-черәлир өчидур. Сайрап туридиган планшетимизниң һәр қайсила жайлиридин кәлгән устилар һүнәр сирлири билән бөлүшиватқинини, спортчилар майдандики риқабәтчисигә һөрмәт билдүрүватқинини көрүп, көчмәнләрниң әсилир роһини — тәбиәт билән уйғунлуқ вә дунияға ачық болушни һис қилсән», — дәп тәсирлири билән бөлүшти чәт әллик сәһәтчиләр.

Әсирләр бойи сақлинидиган мирас

VI Дуния көчмәнләр Оюнлири йәнә бир кетим испатидин өтти: жаһанлишиш дәвридә түп-йилтизигә, вә мәдәнийәткә болған қизиқиш техиму ешип бариду. Қирғизстан дунияға унутулмас бирлик

бәйримини тәғдим қилип, һәр биримизгә әждатлар тарихини сақлап қелишниң муһимлиғини әскәртти.

Оюнлар ялқуни 6-сентябрь күни Иссиккөлдә ахирлашти, бирақ бу улук чарә-тәдбирниң синиғи кейинки учришишни асарәт билән күтидиган иштиракчилар вә көргәнләрниң қәлбидә узақ вақит жаранлайду.

Қирғизстан Хәлиқ Ассамблеяси түрлүк көчмән хәликләр вә этник жәмийәтләрни бирләштүридиган муһим мәдәний чарә-тәдбир һесаплинидиган Хәлиқара көчмәнләр Оюнлирида паал иштирак қилиду. 6-Хәлиқара көчмәнләр Оюнлирида Ассамблея Қирғизстандики этник гуруһлар оттурисида энъәниләрни, мәдәнийәт вә өзара чүшинишни сақлап қелишкә ярдәм қилидиган әң муһим тәшкилатларниң бири сүпитидә қатнашти.

Қирғизстандики әң чоң миллий жәмийәтләрниң бири болған уйғур диаспориниң оюнларға қатнишишиму көрүнәрлик болди. Уйғурлар миллий вә мәдәний мусабиқиләргә паал қатнишип,

әнъәнви спорт түрлири, музыка, уссул вә һүнәрвәнчилиқни намайиш қилди. Шуниң арқисида уйғур мәдәнийити өз урп-адәт вә энъәнлирини кәң тамашибинларға тонуштуруш имканийитигә еришип, этникара достлуқ вә мәдәний алмаштурушни мустәһкәмләшкә үлүш қошти.

Һәр бир түргүсидә жәнланған сәһир
Бу ериклик гөзәллик артида, мейманларниң һәр бир һәйрәтлик нәпәси артида зор әмгәк вә ишигә болған сәмимий муһаббәт турди. «Иттипак» Уйғур жәмийитиниң рәиси Әсқәр Қасимов, униң орунбасари Асад Тилибаев, Баш жигитбеши Сидиқжан Юсупходжиев, Лебединовка йезисиниң жигитбеши Абдувәли Набиев,

талантлиқ дизайнер Мадина Алиева вә Зайтуна Рузиева өйни бәзәшкә бар қәлбини қойди. Уларниң ижадий көзқариши вә түгимәс энергияси түпәйли йайлақта һәқиқий мәрвәрит — уйғур услубидики өй пәйда болди, униң босугисидин атлап өткән һәр бир адем тохтимай өтмәтти. Уйғур өйиниң раһәтлиғини Қирғизстан жумһурийитиниң мәдәнийәт хизмәткәри, тонулған қирғиз рәсәми, график вә дизайнери Сәбиджан Калович Бабаджановниң рәсимлири безиди.

Барлиқ киммәтлик аиләвий реликвийлири вә қедимий буюмлири билән бөлүшкән қериндашлиримизга сәмимий вә чоңқур миннәтдарлиғимизни билдүримиз. Бәйрәмдә көрситилгән нәрсиләрниң һәммисини һәммә болуп жиғилдуқ вә һәр бир буюм қәлбинларниң бир парчә иссиқлиғини сақлап туриду. Ярдәм қолини сунған «Әдрас» дуқиниға алаһидә рәхмәтимизни изһар қилимиз!

Қырчын яйлиғида

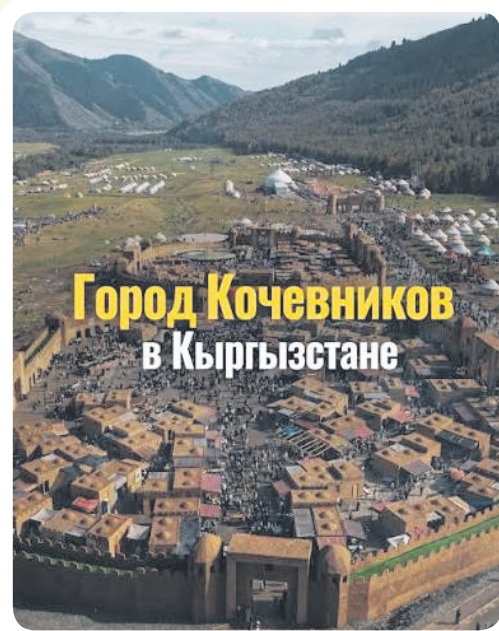
Бу адемни өзигә тартидиган муһитта, Қырчындики бәш күн көз ечип жумғичә кетип, сәмимий тәхсәмләр, шат күлкә вә қәлбни урушқа мәжбур қилидиган музыка излирини қалдуриду.

Бу бәйрәм қандақ янриди! Йайлақниң көк асмини астида Алимжан Розиев, Қирғизстан

жумһурийитиниң хәлиқ артисти Султан Каримова вә Инамжан Ушуровлар ижрачилиғидики уйғур нахшилири инсан қәлбиниң әң чоңқур қилирини титратти. Кен-Булун йезисидин кәлгән мейман Шерзат Имамов импровизация қилинған сәһнигә чиқип, бешиға һәқиқий самавор қоюп маһарәтлик уссул ойниған вақитта һәйрәтлинишни унтиватқини боларму? Мундақ маһарәттин барлиқ кишиләрниң дәм елиши тохтап қалди!

Уйғур өйидин келиватқан хуш пурақ ашпәз Нихмат Хасановқа тәәллуқ еди. У төрт күн давамида у қазан үстидә туруп, уйғур полуси билән миллий таамлиримизни һәр бир мейманни меймандостлуқ билән сийлиди.

Көрк вә нәпислик болмиған чәртәк боларму? «Сәнәм» уссул ансамблиниң алдири-

мас гөзәллири шу күнлири уссулға чүшүп, Қырчынни нурға бөлди.

Мейманлар — болупму чәт әлликләр инсани һәйран қалдуридиган көп болди вә уларниң һәр бири өзи билән биллә мәдәнийитимизниң бир парчә иссиқлиғи, меймандостлуғи вә байлиғини елип кәтти. Бу бәйрәм достлуқ, һөрмәт вә роһ сәхийлиғиниң бөлгүси сүпитидә узақ сақлинидиганлиғи еник!

Дунияға жәранлиған энъәнә садаси

Мундақ улук чарә вә меймандостлуғимиз аммивий әхбарат васитилириниң зор диққитини тартти. Уйғур диаспори вәкиллири «Әзәрбәйжан телеканалы (AzTV)», «УТРК» миллий телеканалы, шундақла Қазакстан, Өзбәкистан, Якутия прәссаси вә АУЦА университетиниң ижадий гуруһи журналистлириға интервью бәрди. Бу репортажлар арқисида Дунияниң нурғун һәрқандақ жайлирида яшайдиган тамашибинлар бизниң бай мәдәнийитимиз вә бәйрәмниң унутулмас муһитидин бәһир алди.

Хуләсә қилип ейтқанда, Қирғизстан Хәлиқ Ассамблеяси вә болупму уйғур диаспориниң VI Хәлиқара көчмәнләр оюнлириға иштирак қилиши өлкимизниң көпмилиәтлик екәнлиғини вә униң барлиқ хәлиқлириниң мәдәний мирасини сақлап қелишниң муһимлиғини тәкитлиди.

**ЗҮМРӘТ ҺАКИМ,
«Иттипак» гезитиниң
баш муһәррири.**

Абдукерим Абдуманапогли Имәров

Мән Абдукерим Абдуманапогли Имәров 1955-жылы тарихий вәтинимизниң Ғулжа тәвәсиниң, Қорғас наһийәсигә қарашиқ Мазар йезисидә туғулған. Дадам Абдуманап Имәрқазииогли башланғуч синипларға дәрис бәргән.

1959-жылы Кеңәш елигә көчүп чиқип, Яркәнт тәвәсигә қарашиқ Ават (Ариөстән) йезисигә орунлаштуқ. 1962 – 1965-жыллари Ават башланғуч мәктәвидә билим елип, андин Яркәнт шәһиридики һазирқи Х.Һәмраев (бурунқи С.М.Киров) наמידики мәктәпни 1972-жылы әлә баһаларға тамамлап, шу жылы Алмута дәләт медицина институтиниң давалаш факультетигә оқушқа чүштүм. 1978-жылы уни муваппәқийәтлик тамамлап, бир жыллиқ интернатурини түгәттим. Невропатолог кәсипи бойичә әмгәк паалийитимни Алмута вилайитиниң Қарасай наһийәсидики мәркизий ағриқханидин башлидим. 1981-жылы шу наһийәгә

қарашиқ Мерей амбулаториясигә баш врач болуп тайинлинип, 2015-жылгичә қәдәр әмгәк қилдим.

Қазақстан Жумһурийитиниң саламәтликни сақлаш әлачиси (2014)жылы, ҚЖ һөрмәтлик пұхраси (2024), ҚЖ Саламәтлик сақлаш министри вә Алмута вилайити һакиминиң тәшәккүрнамилари билән тәғдирләнгән. Рәһиқәм Хәйринсәм Арунқизи һәмширә, оттуз жылдин ошуқ медицина саһасидә әмгәк қилди. Һазир һөрмәтлик дәм елишта.

Чоң оғлум Әзиз һоқуқиунас, Вашингтондики Джорджтаун универститениң магистри, иккинчи оғлум Әлишер малийә саһасиниң мутәхәссиси, кәнжә оғлум Муһит дохтур.

2026-жылы «Интизар» нәшириятидин «Нәсәпнамә» вә «Дохтурниң мәслиһити» намлиқ китаплирим йоруқ көрди.

Шундақа бош вақтимда ютубтики өз канилим арқилиқ хәлқимизниң тарихидә төһпә яратқан намайәндиқларни вә бүгүн аримизда жүргән тонулған шәхсләр һәққидә ихчам видеофильмларни ишләш билән бәнт.

Боһран (Депрессия)

өз-өзигә қол селиш тоғрилиқ ойлиши .

10. Ятсирашиқ, ялғузчилик яки һечким билән алақидә болғуси кәлмәслиги .

11. Йәнә бу кесәлниң нәсилгә бағлиқ болуши, күн нури аз болғанда униң күчийиши .

Мошу жуқурида ейтилған он бир көрсәткүчиниң бәши сиздә болса, йәни икки һәптидин ешип кәтсә, боһран диagnoзини иккиләмәй қоюшқа болиду. Йәни, биринчи вә иккинчи пунктлари болуши шәрт вә өз вақтида дохтурниң яки йеқинлириниң ярдимигә тайиниш тәләп қилиниду.

Бу кесәл жәмийәтгә көп учришиду. Бу ағриқ билән һәрқандақ адәмниң ағрип келиши еһтималдин жирақ әмәс. Шунлашқа адәм бешиға күтмигән еғир күлпәтләр келишиму тәбийй әһвал. Әң йеқинидин жуда болуши, туюксиз тапқан мал-дуниясини айрилип келиши, сөйүмлик ишидин һайдилип, наһәктин сәлбий тәнкитләргә учриши, көпчилик арасидә вә ижтимаий торларда һакәрәтләш, әйипләш вә төһмәт қилиш арқилиқ инсанниң абройини төкүши, ханум-қизларниң зорлуққа муптила болуп келиши, яшларниң сөйгү муһәббәтиниң әмәлгә ашмай келиши, түрмиләргә йеқинлириниң чүшүп қелиши, емтиһанлардин гулап кетиш вә шунинға охшиған көңүлсизликләр боһран кесилигә дучар болушқа сәвәпкар. Шундақ әһвалларда биз, зәрдап чәккән инсанниң йенидә болсақ, бу әң яхши һимайә һесапланғуси. Йеқинлириниң вә достлириниң мәнивий ярдими болмиғанлиқтин, айримлири еғир кесәлгә учрап, униң ақивети пажәзлик ахирлишидиғанлиғи ениқ. Болупму мундақ көңүлсизликләр яш өсмүрләр арасидә көп учрайду. Умумән, боһран билән ағриғанларниң 11% - 17% өз-өзини өлтүрүш билән аяқлишиду. Бу еғир пәйтләрдә психологниң яки психиатрға муражиәт қилғинимиз тоғра.

Боһрандин чиқиш йоллари .

Вәзийәткә бағлиқ чариларни қоллиниш керәк. Биринчидин, һөрмити вә аброй-инавити жуқури, башқиларға нәмунә болалайдиған инсанларниң ярдимигә һәм мәслиһитигә тайинишқа тоғра келиду. Уларниң ичидә һәқиқий адил вә пәзил достлириниң болуши мүмкин. Көңлиңиз тартмиған адәмләр билән алақә қилмаслиққа тиришин вә улар билән толиму йеқин болман.

Навада еселип өлмәкчи болған бемар болса, уни пәкәт ағриқханиға яткузуп давалап, андин узақ вақит психиатрниң назарәт астида болуши ләзим. Бемар билән яхши муамилдә болуп, сақийип кетишигә барлиқ мүмкинчиликләрни яритип бериш, униң һиссиятини көтиришкә тиришишимиз керәк. Бемар билән һисдаш болуп, өткүр еқил көрситилисәк вә бу өмүрниң Алланиң униңға бәргән чоң бир немити екәнлини йәткүзәлисәк, бир инсанниң өмүрини сақлап қалған болумиз. Боһран кесилини өйдә давалаш мүмкинчилиги болмиса ағриқханида давалиған дурус. Униң давалаш дорилири йетәрлик. Әң әвзили, давалаш мәслиһәтни психолог яки психотерапевтлар бериду. Давалаш жәриянидә шундақла тамақ тәркивидә вә қошумчә витамин «в» групписиниң болуши, витамин «д», магнииниң болуши әвәлдур, адәм уйқиси 7-8 сааттин кам болмай, көңли тартқан тамақларни дурус мөлчәридә йәп, керик чай вә керик кофени ичмәслик, зиянлиқ вә энергетикалик ичимликлардин тамамән жирақ болуш керәк . Шундақла қошумчә спортниң йеник түрлири билән шуғуллиниш, вақитлиқ өйдин кетип, сәяһәтләргә чиқиш, суда чөмүлүш, белиқ тутуш, сәйлә қилип меңиш 20 минуттин кам болмисун, нахша-сазларни тиңшап, өзиниң сөйүмлүк ишлири билән мәшғул болуш, йога билән шуғуллиниш, теннис ойнаш, арилап-арилап өзиниң утуқлириниң билән хошал болуң вә өзиниң махтап қоюшиңиз керәк. Боһран кесилигә охшап кетидиған кесәлләр даваланимған қалқансиман безиниң хизмитиниң наһайити ажизлиши (гипотиреоз) вә витамин 12 тапчиллиғи анемияси. Бу ағриқларни кәсип егилири қан анализлири арқилиқ өзлири ениқлап, давалаш йоллирини көрситиду. Әгәр һәрбир инсан өз вақтида башқа келиватқан келишмәсликләрни синақ ретидә қобул қилип, мәнтиқийлик қилип көз қариса, бу өзгәртәлмәйдиғанлиғиға көзи йетип турса, сәвирлик вә бәрдашлиқ бәрсә, еғир боһранға учримишиму мүмкин. Әң әвзили, мейиңиздики пикир урушидин сақлиниң. Өзиниңгә өзиниң нәсиһәт қилип, дилиңизни өзгәртишкә тиришин, шунда һәрқандақ қийинчиликларға тақабил турушни үгинисиз. Һаятиңизни инсанға яхшилиқ қилишқа беғишлан. У арқилиқ роһий байлиғиңиз өсиду, сизниң һаяттики киммитиңиз ашиду вә өзиниңгә бәһажәт дәп санимасиз.

Абдукерим ИМӘРОВ,
невропатолог, терапевт .

Алмута шәһири

Боһран кесили тиббий саһада депрессия дәп атилип, латин тилидин «deprim» яки «төвәнгә бешиш» мәнәсини билдүриду. Боһран мәркизий әсәб қурулмисидики әң еғир кесәлләрниң бир түри. Боһран – адәмниң һаятиға, болупму униң әмгәк паалийитигә, иштиһасиға, уйқисиға, бәрдашсиз болушиға, жинсий һәвәснәң төвәнлишигә охшаш сәлбий нәтижәләрни бериду. Бемар башқиларниң мулаһизисидин нери болуш үчүн көпинчиси кесәлни йошуруп, тәһһалиқ билән өзи күришиду. Йәр шарни хәлқиниң 10 пайизи боһран кесили билән ағриду. Ағриқларниң 12 % әрләр тәшкил қилса, 15 % аялларға тәәлуқтур. Бу кесәлниң келип чиқишида мейидики нейромедиатор гормонлириниң тәңпуңлиғиниң бузулишиға ятиду. Униң келип чиқиш сәвәплири төвәндикичә:

1. Биологиялиқ амиллар – тухум қоғлаш, мейидики нейромедиатор гормонларниң тәңпуңлиғиниң бузулиши, эндокринологиялиқ кесәлләр, болупму қалқансиман безиниң хизмитиниң ажизлиши, аялларниң һамилдар болуши пәйтидә вә туғуттин кейинки вақтидики гормонларниң тәңпуңлиғиниң өзгириши сәвәви, менопауза һәм климактерикалик дәвириниң сәлбий тәсири, айрим бир кесәл билән еғир ағрип келип униң узаққа созулуп кетиш сәвәви, айрим дориларниң гормонларниң сәлбий тәсири, вируслиқ инфекция билән ағриштин кейинки асарәт .

2. Психологиялиқ амиллар – ишсиз келиш, йеқинлириниң вапат болуши, аилиниң ажришиши, турмуштиги зулум-зорлуқниң болуши, бемарниң өз мәртивисини төвән баһалиши, шүбһиләнгүчи болуп қелиши, роһий чүшкүнлүк, турмушта

учришидиған һәрқандақ сокқиларға (стресс) чидамсиз болуши, уни дурус қобул қилмаслиқ, уни каллисидин чиқармаслиғи, балилиқ дәври еғир болуп, йетәрлик меһри-муһәббәткә еришмәслигиму буниң асасий

сәвәплириниң бири болуши еһтимал.

3. Ижтимаий амиллар – узаққа созулған иш орнидики вә өйдики стресс, бешиға күлпәт кәлгәндә йеқинлириниң ярдиминиң вә меһри шәпқитниң болмиғини, турмуштиги ихтисатниң турақлиқ әмәслиғи, күн нурида аз болуши вә башқилар .

Боһранниң бәлғүлири:

1.Кәйياتниң төвәнлиши, һәзилниң яқмаслиғи .

2. Ишиға вә һаятқа қизиқишиниң суслиши, мәмнүйәтниң йоқилиши.

3.Иштәйниң өзгириши, салмақниң турақлиқ әмәслиғи, қәвзийәтниң болуши .

4. Уйқиниң бузулиши яки таң атмай ойғиниш, әтигәнлиғи орнинди қийинлиқ туруш, уйқичанлиқ, йәни уйқига қанаәтләмәслик.

5. Бирдин һаяжәнлиниш яки бошаңлиқ, етиварсизлиқ.

6. Дайим чарчап жүриши, әмгәк қабилйитиниң төвәнлиши.

7. Өзини бәһажәт вә гунаһкар дәп санаиш.

8. Ойлаш, анализ қилиш қабилйитиниң вә ихласниң суслиши, йәкүн чиқариш қийинчилиқлири.

9. Һаяттин үмүт үзүш, һаргинлиғи,

ТӘЗИЙӘ

Микрорайон жут-жамаәтчилиги ушбу жутниң турғуни Досмуһәммет Ниязовқа

чоң аписи

РИЗВАНГУЛ ҚУРБАН ҚИЗИ

ВӘЛИЕВАниң

вапат болуши мунасивити билән чоңқур

қайғуруп тәзийә билдүриду.

С днем рождения, дорогая наша, родная и любимая наша мама и бабушка —
РАИЛЯМ ИБРАГИМОВА!

Сегодня ты встречаешь свой прекрасный 77-летний юбилей, и в этот светлый день наши сердца переполняются такой огромной, нежной и трепетной любовью к тебе! Мы от всей души благодарим тебя за твое золотое сердце, за бессонные ночи, за ласку и за то, что ты всегда рядом. Пусть каждый твой день будет наполнен крепким здоровьем, душевным покоем, улыбками и радостью. Живи долго-долго, наша родная, и радуй нас своим присутствием!
С любовью и бесконечной благодарностью, твои дети и внуки.

Һөрмәтлик
ТАИПОВ ТӨРӨ ҺАЖИ РӘХИМ оғли!

Сизни туғулган күниңиз билән чин қалбимиздин тәбрикләймиз!

Бу қутлуқ күндә, Сизгә аилә бәхти, хатирәжәмлик вә узун өмүр тиләймиз. Һәр бир күниңиз хошаллиққа, ишлириңиз утуқларға толсун! Балилириңизниң вә нәвирлириңизниң қадир-қиммитидә, әтрапиңиздики қериндаш-достлар вә хәлиқниң һөрмитидә бәхитлик яшашиқа нәсиб қилсун.

Яшлириңизгә яш қошулуп, һәрқачан хошал-хорам вә сағлам болушиңизға тиләкдашимиз. Ағриқ-силақ көрмәң, туғулган күниңиз мубарәк болсун!

Иززәт-һөрмәт билән, Лебединовка йезисиниң коча-һәйәт хошнилиридин

Спорт

Цена победы: как упорный труд и дисциплина принесли команде 12 чемпионских поясов

Хапкido - корейское боевое искусство, сочетающее технику самообороны, удары, броски, болевые приемы и различные способы освобождения от захватов. В Кыргызстане этот вид единоборств постепенно получает развитие, объединяя спортсменов разных возрастов и уровней подготовки.

С 22 по 24 сентября 2026 года в городе Чолпон-Ата состоялся чемпионат мира по хапкido — масштабное международное спортивное мероприятие, объединившее более 400 спортсменов из более чем 17 стран мира.

Участие в соревнованиях приняли представители разных континентов, в том числе спортсмены из Колумбии, Египта, Ганы, Непала и других стран. Турнир стал не только площадкой для выявления сильнейших спортсменов, но и возможностью для участников обменяться опытом, продемонстрировать уровень подготовки и познакомиться с представителями школ хапкido разных стран.

Одним из участников чемпионата стала команда под руководством известного тренера Ильдара Аблахановича Юсупова. Спортсмены команды достойно представили свою школу и продемонстрировали высокий уровень технической, физической и специальной подготовки.

Особенно впечатляющим результатом стали 12 чемпионских поясов, завоеванных представителями команды. Для коллектива это стало серьезным достижением и результатом систематической работы спортсменов и тренеров.

По итогам чемпионата мира первое общекомандное место заняла сборная Кыргызстана. Второе место заняла команда Азербайджана, а третье об-

щекомандное место разделили команды России и Казахстана.

Программа чемпионата включала несколько направлений, среди которых спортивный спарринг, специальные техники, фристайл с оружием и элементы самообороны. Каждая дисциплина требовала от спортсменов не только хорошей физической формы, но и точности, скорости, координации, дисциплины и многолетней практики.

Для команды Ильдара Юсупова участие в чемпионате мира стало очередным этапом спортивного развития. За каждым выступлением стоят месяцы тренировок, подготовительных сборов, работа над

техникой и, самое главное, стремление спортсменов становиться лучше.

«Результат спортсмена на соревнованиях — это всегда результат работы всей команды. За каждой медалью стоят тренировки, поддержка родителей, труд тренеров и желание самого спортсмена идти вперед», — отмечает Ильдар Юсупов.

Чемпионат мира в Чолпон-Ате показал, что Кыргызстан способен принимать крупные международные соревнования и объединять спортсменов со всего мира. Для отечественных спортсменов такие турниры становятся важной возможностью проверить свои силы на международной арене, получить новый опыт и заявить о себе.

12 чемпионских поясов — это не просто количество наград. Это результат труда, дисциплины и командной работы, который команда Ильдара Юсупова привезла с чемпионата мира домой.

Поздравляем команду с великолепным результатом — 12 чемпионских поясов!

Это настоящий успех, за которым стоят упорные тренировки, сила духа, дисциплина и огромная работа спортсменов и тренера. Желаем вам не останавливаться на достигнутом, уверенно идти к новым вершинам и пополнять свою коллекцию побед!

Пусть каждый следующий чемпионат приносит новые медали, яркие победы и заслуженные чемпионские пояса.

Материал по спорту подготовила
МАДИНА МАМЫТОВА

Дарсина гыфуми - аманан жулжышындыр
ئىتتىپاق - ئامانان جۇلجىشۇندۇر

ئىتتىپاق
ЫНТЫМАК

М 6 (932), МҮНБ, 2023
8117 - 8117

Газета издается с марта 1994 года

Дарсина гыфуми - аманан жулжышындыр
ئىتتىپاق - ئامانان جۇلجىشۇندۇر

ئىتتىپاق
ЫНТЫМАК

М 6 (932), МҮНБ, 2023
8117 - 8117

Газета издается с марта 1994 года

**Началась подписка
на газету
«Иттипак»
на 2027-й год.**

Стоимость годовой подписки – 400 сом.

**Желающие подписаться обращаться к
жигитбеши своего района
или в редакцию газеты «Иттипак».**

**ھۆرمەتلىك گېزىتخان ئۇيغۇر ۋە رۇس
تىللىرىدا چىقۇۋاتقان «ئىتتىپاق» گېزىتىڭىزغا
2027 - يىلىغا**

**مۇشتىرى توپلاش ئىشى باشلاندى.
گېزىتكە ئۆزىڭىز تۇرۇۋاتقان جايلاردىكى
يىگىتباشلىرى ۋە گېزىتىمىزنىڭ جانكۆيەرلىرى
ئارقىلىق يېزىلىشىڭىزغا بولىدۇ.
گېزىتىمىزنىڭ يىللىق باھاسى 400 سوم.**